

harum serie absolventes et absolutos forecensentes, necnon tenorem dictarum litterarum, perinde ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, supplicationibus dictae Congregationis nomine nobis hac in parte humiliter porrectis inclinati, ex sententia dilectorum filiorum nostrorum Octavii tituli sanctae Sabinae Bandini, et Ioannis Garsiae tituli sanctorum Quatuor Coronatorum presbyterorum cardinalium Milini nuncupatorum, quibus hoc negotium mature examinandum et nobis referendum commisimus, litteras dicti Clementis praedecessoris, cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis et decretis ac derogationibus, apostolicam auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque robur apostolicae confirmationis adiicimus, illaque ab omnibus et singulis, ad quos pertinet et in futurum pertinebit, observari volumus et mandamus.

Adinfectio duorum votorum.

§ 3. Quoniam vero¹ Religiosos, inter alias, humilitatis praecipue virtutem habere oportet, eadem auctoritate apostolicam statuimus et ordinamus, quod dictae Congregationis fratres, qui de caetero profitebuntur, ultra alia vota tempore eiusdem professionis emittenda, aliud votum etiam emittant, videlicet se directe vel indirecte, per se, aut per alios, intra dictam Congregationem, praelationem aliquam aut officium, per constitutionem praetendi prohibitum, numquam praetensuros: et pariter extra eandem Congregationem, neque directe neque indirecte, per se, aut per alios, ullam praelationem praetensuros, vel oblatam acceptaturos, nisi praecepto eius, qui eis praecipere poterit, adstringantur; professi tamen, si voluerint, iuxta eandem formam idem votum emittant.

¹ Similem huic praescriptionem vide supra pag. (R. T.).

§ 4. Decernentes super huiusmodi voto dispensari minime posse, neque illud commutari, non secus ac caetera substantialia vota Religionis.

Dispensatio illorum votorum prohibetur.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quae dictus Clemens praedecessor in litteris suis praedictis voluit non obstare.

Contrariis derogatur.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, ac sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra, quae ipsis praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis fides datur.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die x februarii MDCX, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 10 februarii 1610, pontif. an. v.

CLII.

Declaratio reservationis beneficiorum per assequutionem pacificam vacaturorum.

§ 1. Sanctissimus in Christo pater et dominus noster dominus Paulus divina providentia Papa V (qui in crastinum eius assumptionis ad summi apostolatus apicem, vestigiis felicis recordationis Benedicti XII et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum suorum inhaerendo, omnia et singula beneficia ecclesiastica, per pacificam assequutionem quorumcumque aliorum per Sanctitatem suam seu eius auctoritate conferendorum beneficiorum ecclesiasticorum, et ex tunc, vacatura, ordinationi et dispositioni suae, cum decreto irritanti desuper apposito, inter alia duxit reservanda; et cui ex fide dignorum relatione innotuit, quod

Causae huius Constitutionis.

plerique, de beneficiis ecclesiasticis, praesertim curam animarum habentibus, seu alias personalem residentiam requirentibus, dum pro tempore vacant, apostolicam auctoritate provisi seu providendi, ante illorum assequutionem, alia cum eisdem incompatibilia beneficia ecclesiastica per eos tunc obtenta in fraudem reservationis et decreti praedictorum resignabant seu dimittebant);

Declaratio reservationis beneficiorum per assequutionem pacificam vacaturorum.

§ 2. Cupiens opportunum super his remedium adhibere, voluit, decrevit et declaravit, quod imposterum [quibusvis personis de aliquibus beneficiis ecclesiasticis tunc vacantibus seu vacaturis per Sanctitatem Suam aut eius auctoritate provideri¹, ipsosque provisos seu providendos (intra vacationis et provisionis seu assequutionis eorumdem beneficiorum tempora)² quaecumque alia cum illis incompatibilia beneficia ecclesiastica, saecularia vel quorumvis Ordinum ac etiam hospitalium regularia, per eos tunc obtenta, (nulla speciali et expressa de eisdem in provisionibus praedictis facta mentione) simpliciter, vel causa permutationis, ac alias quomodolibet, sive in Sanctitatis Suae, vel alterius Romani Pontificis pro tempore existentis, aut legatorum, vel nunciorum dictae Sedis, sive Ordinariorum, vel aliorum collatorum quorumcumque manibus resignare seu dimittere, aut iuribus sibi in illis vel ad illa competentibus cedere contigerit] omnes et singulae concessionem, collationem, provisionem et quaevis aliae dispositionem de beneficiis seu iuribus sic resignandis, dimittendis et cedendis pro tempore faciendae, cum inde sequutis quibuscumque, cassae et irritae nulliusque roboris vel momenti existant, nec cuiquam suf-

¹ Subintellige *contigerit*, quod postea sequitur (R. T.).

² Subintellige *contigerit resignare vel cedere*, quod postea sequitur (R. T.).

Bull. Rom. — Vol. XI.

78

fragentur, sed beneficia et iura, ut praefertur, resignata, dimissa et cessa, eo ipso vacent, et vacare ac sub reservatione et priori decreto praefatis (quae Sanctitas Sua etiam quoad hoc extendit et ampliavit) comprehensa censeantur: ita quod de illis per alium, quam eandem Sanctitatem Suam, vel pro tempore existentem Romanum Pontificem, nullatenus disponi possit; in omnibus et per omnia, perinde ac si per pacificam assequutionem aliorum beneficiorum huiusmodi vere et realiter vacavissent.

§ 3. Decernentes sic per quoscumque iudices, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, dictaeque Sedis legatos et nuncios, sublata, etc., iudicari et definiri definiri debere, irritumque, etc., attentari.

Clausula sublatâ, etc.

Placet, publicetur, et describatur C.

Papae subscri.

CLIII.

Litterae processus in die Coenae Domini¹.

Paulus Episcopus
Servus Servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis Romani Pontificis vigilantia et sollicitudo, cum in omni Christiana Reipublicae pace et tranquillitate procuranda pro sui muneris officio assidue versatur, tum potissimum in Catholicae

Consueverunt Romani Pontifices hac die eiusmodi bullam edere ex causis hic expressis.

¹ Quoad omnia quasi capitula huius Bullae (ultra Extravagantem 3 Pauli II et Extravagantem 5 Sixti IV in tit. de Poenitent. et remissionibus) habes Urbani V Constit. III, *Apostolatus*, tom. IV pag. 520; Iulii II Constitut. XXX, *Consueverunt*, tom. V pag. 491; Pauli III Constitutione XI, *Consueverunt*, tom. VI pag. 218; et Gregorii XIII Constitut. CXLVII *Consueverunt*, tom. VIII pag. 413.

Fidei, sine qua impossibile est placere Deo, unitate atque integritate retinenda et conservanda maxime elucet; nimirum, ut fideles Christi non sint parvuli fluctuantes, neque circumferantur omnivento doctrinae in nequitiâ hominum ad circumventionem erroris, sed omnes occurrant in unitatem fidei et agnitionis filii Dei, in virum perfectum; neque se in huius vitae societate et communione laedant, aut inter se alter alteri offensionem praebeat¹, sed potius in vinculo charitatis coniuncti, tanquam unius corporis membra sub Christo capite, eiusque in terris vicario Romano Pontifice beatissimi Petri successore, a quo totius Ecclesiae unitas dimanat, augeantur in aedificatione, atque ita, divinâ gratiâ adiutrice, sic praesentis vitae quiete gaudeant, ut futura quoque beatitudine perfuantur. Ob quas sane causas Romani Pontifices, praedecessores nostri, hodiernâ die, quae anniversariâ Dominicæ Coenae commemoratione sollemnis est, spiritualem ecclesiasticae disciplinae gladium et salutaria iustitiae arma per ministerium summi apostolatus ad Dei gloriam et animarum salutem solemniter exercere consueverunt. Nos igitur, quibus nihil optabilius² est, quam fidei inviolatam integritatem, publicam pacem et iustitiam, Deo auctore, tueri, vetustum et solemnem hunc morem sequentes,

Itaque excommunicantur haeretici cuiuscumque sectae, eorundem fautores, libros laudantes, tenentes aut imprimentes, et schismatici.

§ 1. Excommunicamus et anathematizamus, ex parte Dei omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus Sancti, auctoritate quoque beatorum Apostolorum Petri et Pauli, ac nostrâ, quoscumque Hussitas, Wiclefistas, Lutheranos, Zuinglianos, Calvinistas, Ugonottos, Anabaptistas, Trinitarios, et a Christianâ Fide apostatas, ac omnes et singulos alios haereticos, quocumque nomine censeantur, et cuius-

¹ Aptius legeretur *praebeant* (R. T.).
² Edit. Main. *legit optabilibus* (R. T.).

cumque sectae existant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, et generaliter quoslibet illorum defensores, ac eorundem libros haeresim continentes vel de religione tractantes, sine auctoritate nostrâ et Sedis Apostolicae, scienter legentes aut retinentes, imprimentes, quomodolibet defendentes ex quavis causâ, publice vel occulte, quovis ingenio vel colore, nec non schismaticos, et eos qui se a nostrâ et Romani Pontificis pro tempore existentis obedientiâ pertinaciter subtrahunt vel recedunt.

§ 2. Item excommunicamus et anathematizamus omnes et singulos, cuiuscumque status, gradus, seu conditionis fuerint (universitates vero, collegia et capitula, quocumque nomine nuncupentur, interdicimus), ab ordinationibus seu mandatis nostris, ac Romanorum Pontificum pro tempore existentium, ad universale futurum Concilium appellantes, necnon eos quorum auxilio vel favore appellatum fuerit.

Appellantes a Pontifice ad futurum concilium eorumque fautores.

§ 3. Item excommunicamus et anathematizamus omnes piratas, cursarios, ac latrunculos maritimos discurrentes mare nostrum, praecipue a monte Argentario usque ad Terracinam, ac omnes eorum fautores, receptatores et defensores.

Piratas, et eorum receptatores et fautores.

§ 4. Item excommunicamus et anathematizamus omnes et singulos, qui (Christianorum quorumcumque navibus tempestate seu in transversum (ut dici solet) iactatis, vel quoquo modo naufragium passis) sive in ipsis navibus, sive ex eisdem eiecta in mari, vel in litore inventa cuiuscumque generis bona, tam in nostris Tyrrheni et Adriatici, quam in caeteris cuiusque maris regionibus et litoribus, surripuerint, ita ut nec ob quodcumque privilegium, consuetudinem, aut longissimi etiam immemorabilis temporis possessionem, seu alium quemcumque praetextum excusari possint.

Naufragorum christianorum cuiuscumque generis bona, et in littoribus inventa, surripientes.

Imponentes nova pedagia et gabellas vel ea augentes.

§ 5. Item excommunicamus et anathematizamus omnes, qui in terris suis nova pedagia, seu gabellas, praeterquam in casibus sibi a iure, seu ex speciali Sedis Apostolicae licentiâ permissis, imponunt vel augent, seu imponi vel augeri prohibita exigunt.

Falsificantes litteras apostolicas aut supplicationes a quocumque auctoritatem habente signatas.

§ 6. Item excommunicamus et anathematizamus omnes falsarios litterarum apostolicarum, etiam in formâ Brevis, ac supplicationum gratiam vel iustitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. R. E. vicecancellarios, seu gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Pontificis signatarum, nec non falso publicantes litteras apostolicas, etiam in formâ Brevis, et etiam falso signantes supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontificis, seu vicecancellarii, aut gerentium vices praedictorum.

Deferentes arma et alia ad usum belli instrumenta ad Turcas, vel alios christiani nominis inimicos; et qui ad reipublicae christianae statum pertinentia isdem in damnum christianorum nuntiant.

§ 7. Item excommunicamus et anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, et alios christiani nominis hostes et inimicos vel haereticos per nostras sive huius Sanctae Sedis sententias expresse vel nominatim declaratos, deferunt seu transmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, stannum, chalybem, omniaque metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipso canape quam aliâ quacumque materiâ, et ipsam materiam, aliaque huiusmodi, quibus christianos et catholicos impugnant, necnon illos, qui, per se, vel alios, de rebus statum Christianae Reipublicae concernentibus, in christianorum perniciem et damnum, ipsos Turcas et christianae religionis inimicos, necnon haereticos in damnum Catholicae Religionis, certiores faciunt, illisque ad id auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet praestant. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, quibusvis personis, principibus, rebuspublicis, per nos et Sedem praedictam

hactenus concessis, de huiusmodi prohibitione expressam mentionem non facientibus.

§ 8. Item excommunicamus et anathematizamus omnes impediētes seu invadentes eos, qui victualia seu alia ad usum Romanae Curiae necessaria adducunt, ac etiam eos, qui, ne ad Romanam Curiam adducantur vel afferantur, prohibent, impediunt, seu perturbant, seu haec facientes defendunt, per se, vel alios, cuiuscumque fuerint ordinis praeminentiae, conditionis et status, etiamsi pontificali, seu regali, aut aliâ quavis ecclesiasticâ vel mundanâ praefulgeant dignitate.

Impediētes eius qui victualia et alia necessaria Romam convolvunt.

§ 9. Item excommunicamus et anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, et recedentes ab eadem, suâ vel aliorum operâ, interficiunt, mutilant, spoliunt, capiunt, detinent; nec non illos omnes, qui, iurisdictionem ordinariam vel delegatam a nobis vel nostris iudicibus non habentes, illam sibi temere vendicantes, similia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.

Qui ad Sedem Apostolicam venientes vel ab ea recedentes sua aut aliorum opera laedunt et sine iurisdictione vexant in curia commorantes.

§ 10. Item excommunicamus et anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu depraedantes Romipetas, seu peregrinos ad Urbem causâ devotionis seu peregrinationis accedentes, et in eâ morantes, vel ab ipsâ recedentes, et in his dantes auxilium, consilium vel favorem.

Romipetas ac peregrinos et in Urbe morantes, vel abeuntes laedunt.

§ 11. Item excommunicamus et anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. cardinales, ac patriarchas, archiepiscopos, episcopos, Sedisque Apostolicos legatos, vel nuncios, aut eos a suis dioecesibus, territoriis, terris, seu dominiis eicientes, nec non ea mandantes, vel rata habentes,

Offendentes S. R. E. cardinales et alios praefatos.

seu praestantes in eis auxilium, consilium vel favorem.

Ad Romanam curiam pro negotiis suis recurrentes per se vel per alios laedunt.

§ 12. Item excommunicamus et anathematizamus omnes illos, qui, per se vel per alios, personas ecclesiasticas quas-cumque vel saeculares ad Romanam Curiam super eorum causis et negotiis recurrentes, ac illa in eadem Curia prosequentes aut procurantes, negotiorumque gestores, advocatos, procuratores, et agentes, seu etiam auditores, vel iudices super dictis causis vel negotiis deputatos, occasione causarum vel negotiorum huiusmodi, occidunt, seu quoquomodo percutiunt, bonis spoliunt, seu qui, per se vel per alios, directe vel indirecte, delicta huiusmodi committere, exequi vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium vel favorem praestare non verentur, cuiuscumque praesistentiae et dignitatis fuerint.

Appellantes a gravamine vel futura executione litterarum apostolicam ad laicam potestatem.

§ 13. Item excommunicamus et anathematizamus omnes, tam ecclesiasticos quam saeculares cuiuscumque dignitatis, qui praetextentes frivolum quamdam appellationem a gravamine, vel futura executione litterarum apostolicarum, etiam in forma Brevis, tam gratiam quam iustitiam concernentium, nec non citationum, inhibitionum, sequestrationum, monitoriorum, processuum exequutorialium et aliorum decretorum, a nobis et Sede praedicta, seu legatis, nunciis praesidentibus, Palatii nostri et Camerae Apostolicae auditoribus, commissariis, aliisque iudicibus, et delegatis apostolicis emanatorum, et quae pro tempore emanaverint, aut alias, ad curias saeculares et laicam potestatem recurrunt, et ab ea, instante etiam fisci procuratore vel avvocato, appellationes huiusmodi admitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, et alia praedicta capi et retineri faciunt; quive illa simpliciter, vel sine eorum beneplacito et consensu

vel examine, executioni demandari, aut ne tabelliones et notarii super huiusmodi litterarum et processuum executione instrumenta vel acta conficere, aut confecta, parti, cuius interest, tradere debeant, impediunt vel prohibent, ac etiam partes, seu eorum agentes, consanguineos, affines, familiares, notarios, exequutores, et subsequutores litterarum citationum, monitoriorum, et aliorum praedictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex civitatibus, locis et regnis eiciunt, bonis spoliunt, perterrefaciunt, concutiunt et comminantur, per se, vel alium, seu alios, publice vel occulte, quive alias quibus-cumque personis, in genere vel in specie, ne pro quibusvis eorum negotiis prosequendis seu gratis vel litteris impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas vel litteras a dicta Sede impetrent, seu impetratis utantur, directe vel indirecte, prohibere, statuere, seu mandare, vel eas apud se, aut notarios, seu tabelliones, vel alias quomodolibet retinere praesumunt.

§ 14. Item excommunicamus et anathematizamus omnes et singulos, qui, per se, vel alios, auctoritate propria, ac de facto, quarumcumque exemptionum vel aliarum gratiarum et litterarum apostolicarum praetextu, beneficiales et decimarum ac alias causas spirituales et spiritualibus annexas ab auditoribus et commissariis nostris, aliisque iudicibus ecclesiasticis, avocant, illarumve cursum et audientiam, ac personas, conventus, collegia, causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione tamquam iudices interponunt. Quive partes actrices, quae illas committi fecerunt et faciunt, ad revocandum et revocari faciendum citationes vel inhibitiones aut alias litteras in eis decretas, et ad fa-

Executionem litterarum apostolicarum aut aliarum expeditionum impediunt et prohibent eos qui ad gratias impetrandas accedunt.

ciendum vel consentiendum eos, contra quos tales inhibitiones emanarunt, a censuris et poenis in illis contentis absolvi, per statutum vel alias compellunt; vel executionem litterarum apostolicarum, seu exequutorialium processuum ac decretorum praedictorum, quomodolibet impediunt, vel suum ad id favorem, consilium, aut assensum praestant, etiam praetextu violentiae prohibendae, vel aliarum praetensionum, seu etiam donec ipsi ad nos informandos, ut dicunt, supplicaverint, aut supplicari fecerint (nisi supplicationes huiusmodi coram nobis et Sede Apostolica legitime prosequantur), etiamsi talia committentes fuerint praesidentes cancellariorum, consiliorum, parlamentorum, cancellarii, vicecancellarii, consilarii ordinarii vel extraordinarii quorumcumque principum saecularium, etiamsi imperiali, regali, ducali, vel alia quacumque praefulgeant dignitate, aut archiepiscopi, abbates, commendatarii, seu vicarii fuerint.

Iudices saeculares, qui ecclesiasticas personas trahunt ad sua tribunalia, quique ecclesiasticam libertatem in aliquo perturbant.

§ 15. Quive ex eorum praetense officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum quorumcumque, personas ecclesiasticas, capitula, conventus, collegia ecclesiarum quarumcumque, coram se ad suum tribunal, audientiam, cancellariam, consilium, vel parlamentum, praeter iuris canonici dispositionem, trahunt vel trahi faciunt vel procurant, directe vel indirecte, quovis quaesito colore; nec non qui statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, seu quaevis alia decreta, in genere vel in specie, ex quavis causa, et quovis quaesito colore, ac etiam praetextu cuiusvis consuetudinis aut privilegii, vel alias quomodolibet, fecerint, ordinaverint et publicaverint, vel factis et ordinatis usi fuerint, unde libertas ecclesiastica tollitur, seu in aliquo laeditur vel deprimitur, aut alias quovis modo restringitur, seu nostris et dictae Sedis

ac quarumcumque ecclesiarum iuribus quomodolibet, directe vel indirecte, tacite vel expresse, praeiudicatur.

§ 16. Necnon qui archiepiscopos, episcopos, aliosque superiores, et inferiores praelatos, et omnes alios quoscumque iudices ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directe vel indirecte (carcerando vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos et affines), aut alias impediunt, quominus sua iurisdictione ecclesiastica contra quoscumque utantur, secundum quod canones, et sacrae constitutiones ecclesiasticae, et decreta conciliorum generalium, et praesertim Tridentini, statuunt, ac etiam eos, qui, post ipsorum ordinariorum vel etiam ab eis delegatorum quorumcumque sententias et, decreta aut alias fori ecclesiastici iudicium eludentes, ad cancellarias et alias curias saeculares recurrunt, et ab illis prohibitiones et mandata etiam poenalia ordinariis aut delegatis praedictis decerni et contra illos exequi procurant; eos quoque qui haec decernunt et exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium et favorem in eisdem.

Impedientes praelatos ne sua iurisdictione utantur, quos illorum et delegatorum iudicia eludentes ad curias saeculares recurrunt, aut contra illos aliquid decernunt, et praestant auxilium.

§ 17. Quive iurisdictiones, seu fructus, redditus et proventus, ad nos et Sedem Apostolicam et quascumque ecclesiasticas personas ratione ecclesiarum, monasteriorum et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum pertinentes, usurpant, vel etiam quavis occasione vel causa, sine Romani Pontificis vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia, sequestrant.

Usurpantes Sedis Apostolicae et quarumcumque Ecclesiarum iurisdictiones, vel etiam fructus sequestrantes.

§ 18. Quive collectas, decimas, tales, praestantias, et alia onera clericis, praelatis et aliis personis ecclesiasticis, ac eorum et ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus et proventus huiusmodi, absque simili

Imponentes decimas et alia onera ecclesiasticis personis, ecclesiis, monasteriis aut eorum fructibus.

Romani Pontificis speciali et expressâ licentiâ, imponunt, et diversis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita etiam a sponte dantibus et concedentibus recipiunt. Nec non qui, per se, vel alios, directe vel indirecte, praedicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium vel favorem praestare non verentur, cuiuscumque sint praeeminentiae, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiamsi imperiali aut regali praefulgeant dignitate, seu principes, duces, comites, barones, et alii potentatus quicumque, etiam regnis, provinciis, civitatibus et terris quoquo modo praesidentes, consilarii et senatores, aut quavis etiam pontificali dignitate insigniti. Innovantes decreta super his per sacros canones, tam in Lateranensi novissime celebrato, quam aliis conciliis generalibus, edita, etiam cum censuris et poenis in eis contentis.

Iudices saeculares, qui se interponunt in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas ecclesiasticas.

§ 19. Item excommunicamus et anathematizamus omnes et quoscumque magistratus et iudices, notarios, scribas, exequutores, subexequutores quomodolibet se interponentes in causis capitalibus seu criminalibus contra personas ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sine speciali, specificâ et expressâ huius sanctae Sedis Apostolicae licentiâ, quique eiusmodi licentiam ad personas et casus non expressos extendunt, vel alias illa perperam abutuntur, etiamsi talia committentes fuerint consilarii, senatores, praesidentes, cancellarii, vicecancellarii, aut quovis alio nomine nuncupati.

Occupantes bona, aut terras Ecclesiae Romanae et iuris, et cum illius usurpantes.

§ 20. Item excommunicamus et anathematizamus omnes illos, qui, per se, seu alios, directe vel indirecte, sub quocumque titulo vel colore, invadere, destruere, occupare et detinere praesumpserint, in totum vel in partem, aliam Ur-

bem, regnum Siciliae, insulas Sardiniae et Corsicae, terras citra Pharam, patrimonium beati Petri in Tusciâ, ducatum Spoletanum, comitatum Venayssinum, Sabinensem, Marchiae Anconitanae, Massae Trebariae, Romandiolae, Campaniae et maritimas provincias, illarumque terras et loca, ac terras specialis commissionis Arnulforum, civitatesque nostras Bononiam, Caesenam, Ariminum, Beneventum, Perusium, Avinionem, Civitatem Castelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, et alias civitates, terras et loca vel iura ad ipsam Romanam Ecclesiam pertinentia, dictaeque Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiecta, necnon supremam iurisdictionem in illis, nobis et eidem Romanae Ecclesiae competentem, de facto usurpare, perturbare, retinere et vexare variis modis praesumunt, necnon adhaerentes, fautores et defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet praestantes.

§ 21. Volumus praesentes nostros processus, ac omnia et quaecumque his litteris contenta, quousque alii huiusmodi processus a nobis aut Romano Pontifice pro tempore existente fiant aut publicentur, durare, suosque effectus omnino sortiri.

§ 22. Caeterum a praedictis sententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesiae mandatis et satisfaciendo cautione praestitâ, absolvi possit, etiam praetextu quarumvis facultatum et indultorum quibuscumque personis ecclesiasticis saecularibus, et quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum regularibus, etiam episcopali, vel aliâ maiori dignitate praeditis, ipsisque Ordinibus et eorum monasteriis, conventibus et domibus, ac capitulis, collegiis, confraternitatibus, congregationibus, hospitalibus et

Haec bulla quousque liget.

Absolutio Papae reservatur.

locis piis, necnon laicis, etiam imperiali, regali et aliâ mundanâ excellentiâ fulgentibus, per nos et dictam Sedem, ac cuiusvis concilii decreta, verbo, litteris, aut aliâ quacumque scripturâ, in genere et in specie, concessorum et innovatorum ac concedendorum et innovandorum.

Excommunicatos absolute verè praesumentes puniuntur.

§ 23. Quod si forte aliqui contra tenorem praesentium talibus excommunicatione et anathemate laqueatis, vel eorum alicui, absolutionis beneficium impendere de facto praesumpserint, eos excommunicationis sententiâ innodamus, gravius contra eos, spiritualiter et temporaliter, prout expedire noverimus, processuri.

Papae absolutio non comprehendit eos qui a praemissis non destiterint, etc.

§ 24. Declarantes ac protestantes quacumque absolutionem, etiam solemniter per nos faciendam, praedictos excommunicatos sub praesentibus comprehensos (nisi prius a praemissis, cum vero proposito ulterius similia non committendi, destiterint, ac, quoad eos, qui contra ecclesiasticam libertatem, ut praemittitur, statuta fecerint, nisi prius statuta, ordinationes, constitutiones pragmaticas, et decreta huiusmodi publice revocaverint, et ex archiviis, seu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri et cassari, ac nos de revocatione huiusmodi certiores fecerint) eos non comprehendere, nec eis aliter suffragari; quin etiam per huiusmodi absolutionem, aut quoscumque alios actus contrarios, tacitos vel expressos, ac etiam per patientiam et tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum, quancumque tempore continuatam, in praemissis omnibus et singulis ac quibuscumque iuribus Sedis Apostolicae ac S. R. E., undecumque et quancumque quaesitis vel quaerendis, nullatenus praeiudicari posse aut debere.

Derogatio

§ 25. Non obstantibus privilegiis, in
1 Vos eos redundat (R. T.).

dulgentiis, indultis, et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, supradictis vel eorum alicui seu aliquibus aliis (cuiuscumque ordinis, status, vel conditionis, dignitatis et praeeminentiae fuerint, etiamsi, ut praemittitur, pontificali, imperiali, regali, seu quavis ecclesiasticâ et mundanâ praefulgeant dignitate), vel eorum regnis, provinciis, civitatibus, seu locis, a praedictâ Sede, ex quavis causâ, etiam per viam contractus aut remunerationis, et sub quavis aliâ formâ et tenore, ac cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, concessis (etiam continentibus, quod excommunicari, anathematizari, vel interdicti non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus propriis, cognominibus et dignitatibus eorum mentionem), necnon consuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac praescriptionibus quantumcumque longissimis, et aliis quibuslibet observantiis, scriptis vel non scriptis, per quae contra hos nostros processus ac sententias, quominus includantur in eis, se iuvare valeant vel tueri. Quae omnia quoad hoc (eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitus omisso, insererentur, praesentibus pro expressis habentes) penitus tollimus et omnino revocamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 26. Ut vero praesentes nostri processus ad publicam omnium notitiam facilius deducantur, cartas, seu membranas, processus ipsos continentes, valvis ecclesiae sancti Ioannis Lateranensis et basilicae Principis Apostolorum de Urbe appendi faciemus, ut ii, quos processus huiusmodi concernunt, quod ad ipsos non pervenerint, aut quod ipsos ignoraverint, nullam possint excusationem praetendere, aut ignorantiam allegare,

Publicationis in Urbe effectus.

cum non sit verisimile, id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur.

Inssio alibi quoque eam publicandi.

§ 27. Insuper, ut processus ipsi et praesentes litterae ac omnia et singula in eis contenta eo fiant notiora, quo in plerisque civitatibus et locis fuerint publicata, universis et singulis patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis et locorum Ordinariis et praelatis ubilibet constitutis, per haec scripta committimus et in virtute sanctae obedientiae districte praecipiendo mandamus, ut per se, vel per alium, seu alios, praesentes litteras, postquam eas receperint, seu earum habuerint notitiam, semel in anno, aut, si expedire viderint, etiam pluries in ecclesiis suis, dum in eis maior populi multitudo ad divina convenerit, solemniter publicent et ad christifidelium mentes reducant, nuncient et declarent.

Quicumque audiunt confessiones apud se habent litteras habeant.

§ 28. Caeterum patriarchae, archiepiscopi, episcopi, alique locorum Ordinarii, et ecclesiarum praelati, nec non rectores, caeterique curam animarum exercentes, ac praesbyteri saeculares et quorumvis Ordinum regulares, ad audiendas peccatorum confessiones quavis auctoritate deputati, transumptum praesentium litterarum penes se habeant, easque diligenter legere et percipere studeant.

Fides danda transumptis.

§ 29. Volentes earumdem praesentium transumptis, etiam impressis, notarii publici manu subscriptis et sigillo iudicis ordinarii Romanae Curiae vel alterius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem prorsus fidem in iudicio et extra illud ubique locorum adhibendam fore, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Sanctio poenalis.

§ 30. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae excommunicationis, anathematizationis, interdicti, innovationis, innodationis, declarationis,

protestationis, sublationis, revocationis, commissionis, mandati et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae MDCX, sexto idus aprilis, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 8 aprilis 1610, pontif. an. v.

CLIV.

Quod superiores Congregationis Clericorum Regularium sancti Pauli Decollati ubique nova monasteria de solâ Ordinariorum licentiâ fundare valeant¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ecclesiae militantis regimini licet immeriti divinâ disponente clementiâ praesidentes, utilissimam perfectorum militum Christi multitudinem existimamus.

§ 4. Cum, sicut non sine spirituali gaudio nostro accepimus, dilecti filii Clerici Regulares Congregationis sancti Pauli Decollati in diversis mundi partibus pergant assidue Deo et Ecclesiae suae sanctae exhibere famulatum, non solum ipsi Deo per orationem et contemplationem sedulo vacantes, verum etiam animarum salutem exemplo, doctrinâ et sacramentorum administratione sollicitè procurantes;

§ 2. Cumque in dies uberiores fructus ex dictorum Clericorum Religionis pro-

¹ Contrarium generaliter statuerat Clem. VIII in Constit. cccviii *Quoniam ad institutam* (in h. n. edit. cccxx, pag. 21 huius voluminis). Congregationem istam primo approbavit Clemens VII in sua Constit. xlv *Vota* tom. vi pag. 160.

Exordium.

Congregatio Clericorum Regularium sancti Pauli Decollati commendatur.

Conceditur facultas eius superioribus, ubique

nova loca et monasteria construendi de solâ Ordinariorum licentiâ.

pagatione benedicente Domino sperandi sint; nos ad ea, quae eorumdem Clericorum Religionis augmento cedere possunt, concedenda, adque ea, quae illis in hoc impedimentum aliquod afferre dignoscuntur, removenda, merito propensiores sumus. Motu itaque proprio et ex certâ scientiâ et merâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, Clericorum Regularium praedictorum superioribus, ut ubique locorum, quilibet in districtu suo, domos et monasteria eorum instituti regularis, servatis sacrorum canonum et Concilii Tridentini decretis, de solâ Ordinariorum licentiâ, nullo aliarum personarum cuiusvis ordinis, etiam regularium, requisito consensu, condere et fundare valeant, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus felicis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri, quae incipit *Quoniam ad institutam*, sub datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die xxiii iulii mdciii, pontificatus sui anno xii, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et cuiusvis alterius Ordinis (etiam iuramento, etc., roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis aliis Ordinibus ac eorum superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis¹. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum.

§ 4. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis et sigillo alicuius

¹ Edit. Main. habet *confirmamus et innovamus* (n. t.).

Bull. Rom. — Vol. XI.

79

personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris die viii maii mdcx, pontificatus nostri anno v¹.

Dat. die 8 maii 1610, pontif. an. v.

CLV.

De Magistris linguarum hebraicae, graecae, latinae et arabicae, a Regularibus in suis studiis habendis².

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Apostolicae servitutis onere infirmitati nostrae a Domino, inscrutabili consilio eius, imposito assidue admonemur, sapientibus et insipientibus constitutos nos esse debitores, ut scilicet per ministerium nostri apostolatus, qui sapiunt, quod sanctus docet Bernardus, non desipiant; qui non sapiunt, sapiant; et qui desipuerunt, resipiscant: quibus verbis instrui nos satis perspeximus, ut fideles in fide et charitate conservare, infideles ab infidelitatis tenebris educere; et haereticos ac peccatores a perversitate erroris ac servitute peccati liberare adspirante gratiâ Dei, a quo omnem sapientiam³, pastoralis sollicitudine procuremus.

Exordium.

§ 1. Cum vero praeceptum Domini lucidum illuminet oculos, ac testimonium eius fidele sapientiam praestet parvulis, omni vigilantia procurare debemus, ut

Causa institutio

¹ Erronee edit. Main. habet *anno vi* (n. t.).

² Huiusmodi magistros in studiis generalibus haberi iussit Clemens V in Clementin. *de Magistris*. Vide etiam Constit. xvi Bonifacii VIII tom v pag. 157.

³ Videretur legendum *omnis sapientia* (n. t.).

praedicatores et doctores verbi Dei ad opus Dei operandum instructi reddantur in dies magis, et partes suas, quantum cum Domino fieri potest, ad gloriam eius et utilitatem animarum quotidie melius et feliciter adimpleant. Cui rei plurimum conducere satis constat linguarum cognitionem, hebraicae praesertim, graecae, latinae et arabicae: haec enim conversioni infidelium opportunissima esse dignoscitur, quando magna eorum pars aut arabice loquitur, aut intelligit: ac si unquam reliquarum trium linguarum notitia in Ecclesia Dei utilis fuit, diebus nostris profecto utilissima est: hostis enim humani generis linguarum scientiam, singulari dono Dei hominibus traditam, ad ipsius largitoris contumeliam et fidei suae catholicae detrimentum tunc maxime abutitur.

Institutio linguarum hebraicae, graecae, latinae et arabicae in studiis regularium.

§ 2. Quamobrem felicitatis recordationis Clementis Papae V praedecessoris nostri, quantum conditio temporis patitur, vestigiis insistentes, motu proprio et ex certa scientia, maturaque deliberatione nostris, deque apostolicae nobis attributae potestatis plenitudine, hac nostram perpetuo valituram constitutione sancimus, statuimus et ordinamus, ut in cuiuscumque Ordinis et instituti regularium, tam Mendicantium quam non Mendicantium, etiam quomodolibet exemptorum et Apostolicae Sedi immediate subiectorum, studiis omnibus trium linguarum huiusmodi, hebraicae videlicet, graecae et latinae, in maioribus vero, ac celebrioribus, etiam arabicae doctores, regulares quidem et eiusdem Ordinis, si in illo harum linguarum sufficientem notitiam habentes sint, sin minus, saeculares, aut alterius Ordinis regulares, qui illas actu et diligenter doceant, habeantur, si studia in urbibus et locis existunt, ubi linguarum praedictarum peritos conducendi facultas est:

1 Videretur potius legendum nunc (R. T.).

studiis vero locorum, ubi huiusmodi doctores desunt, cum primum in aliis studiis, ubi linguae huiusmodi docebuntur, scholares tantum profecerint, ut docendis aliis idonei sint, de iisdem scholaribus provideatur.

§ 3. Quod ut citius et facilius fieri possit et sperati fructus ex linguarum huiusmodi studio appareant, omnibus et singulis regularium superioribus, sub indignationis nostrae poenam, eadem auctoritate, tenore praesentium, praecipimus et mandamus, et, si ipsi negligentes fuerint, eorumdem Ordinum regularium apud nos et Sedem Apostolicam protectoribus iniungimus, eorum conscientias desuper onerantes, ut omni cura et sollicitudine quanto citius provideant, ut scholae linguarum huiusmodi quamprimum instituantur, ac doctores praedicti deputentur, earumdemque linguarum lectionibus scholares assignentur, qui illis sedulam et assiduam operam navent.

§ 4. Hi vero scholares ut alacrius huic studio incumbant, volumus et decernimus ut, in promotione ad doctoratus gradus et ad alios sui Ordinis honores, illi caeteris paribus praeferrantur, qui in cognitione trium saltem linguarum praedictarum profecerint, ita ut ad illas docendas apti sint.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis universitatibus, illarumque rectoribus, ac Ordinibus praedictis, et illorum superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus

Exequutorum deputatio.

Privilegium scholarium studio dictarum linguarum incumbentium.

Derogatio contrariorum.

omnibus et singulis, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poenalis.

§ 6. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum sanctionis, statuti, ordinationis, praecepti, mandati, iniunctionis, onerationis, voluntatis, decreti et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCX, pridie kalendas augusti, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 31 iulii 1610, pontif. an. VI.

CLVI.

Confirmantur declarationes statutorum universitatis mercatorum civitatis Anconae per thesaurarium generalem reverendae Camerae Apostolicae factae¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exortis controversiis super observantia privilegiorum Anconitanis mercatoribus concessorum.

§ 1. Cum, sicut nobis nuper expositum fuit nomine dilectorum filiorum communitatis civitatis nostrae Anconae, et consulum, et universitatis mercatorum eiusdem civitatis, inter ipsos nonnullae controversiae et differentiae super statutis, quibus dicta universitas mercatorum et illorum commercium regitur et gubernatur, nec non super facultatibus, iuribus et privilegiis eidem mercatoribus per felicitatis recordationis Clementem

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Papam VIII, seu alios Romanos Pontifices praedecessores nostros, concessis¹ et per nos etiam confirmatis et approbatis, et super illorum interpretatione et observantia, ortae fuerint et oriantur in dies, dictaque communitas pluries ad nos recursum habuerit:

§ 2. Nos, tam dictae communitatis quam praedictae universitatis mercatorum quieti consulere, ac omnes differentias et controversias tollere cupientes, negotium huiusmodi dilecto filio magistro Jacobo Serra, nostro et Camerae Apostolicae thesaurario, generali examinandum, terminandum et componendum commissimus et mandavimus.

§ 3. Qui (cum interventu nuntii, agentis, et procuratoris dictae civitatis, nec non procuratoris dictorum consulum, et universitatis mercatorum, adhibitis etiam duobus mercatoribus Urbis in huiusmodi negotiis apprime versatis, de communi earumdem partium consensu omnibus statutis, privilegiis, iuribus et exemptionibus, nec non omnibus differentibus et praetensionibus hinc inde ventibus plene et mature discussis) omnia dicta capitula et statuta dictae universitatis mercatorum, quibus eorum commercium regitur et gubernatur, nec non omnia iura, exemptiones et privilegia eidem universitati concessa, in suo robore et observantia iuxta formam litterarum apostolicarum desuper expeditarum inviolata persistere, ac ab omnibus observari debere definivit, composuit et terminavit; declarando tamen et reformando dicta statuta in capitulis infrascriptis, et modo infrascripto, videlicet:

§ 4. Quia in dictis statutis sub rubrica *De terminatione causarum*, capite XXIV, disponitur, quod causae primae instantiae

1 De hac re vide Const. LXXXII Clem. VIII in tom. X, pag. 104 et const. eiusdem CXX, ibid. pag. 235 (R. T.).

Pontifex thesaurario generalis eas decidendas commiserat.

Qui confirmatis praedictis privilegiis nonnullas addidit declarationes.

Sequitur declaratio.

incipi debeant infra duos menses currentes a die primae requisitionis, et pro prima requisitione dicti consules interpretabantur primam instantiam ad sententiam; ideo declaravit et definiuit, quod terminus duorum mensium currat a die primae petitionis iudicialiter factae. Quod si pro alicuius causae expeditione necesse esset aliquas probationes facere in partibus longinquis, tunc et eo casu consules, habito respectu ad loci distantiam et probationum qualitatem, debeant assignare parti unicam tantum dilationem competentem ad probandum quicquid vult et potest: quae dilatio sic assignanda non computetur in termino duorum mensium: in reliquis firma remaneant omnia in dicto capitulo disposita et contenta. Consules vero non incurrant poenam scutorum octuaginta, nisi partes in dictis duobus mensibus institerint pro expeditione. Et quoad capitulum XXI de extractione iudicum appellationum, quia contingere potest, quod per¹ consules, postquam sententiam tulerint definitivam seu interlocutoriam a qua detur appellatio, recusent facere extractionem iudicum, imponitur poena eisdem consulibus scutorum octuaginta auri, nisi statim interposita appellatione ad partem seu alterius earum instantiam non² fecerint extractionem iudicum. Et licet in dicto capitulo disponatur, quod iudices extrahendi sint numero septem, nihilominus iustis de causis redactus fuit numerus ad quinque tantum, firmis remanentibus aliis in dicto capitulo dispositis, ut supra. Et in capitulo IV in quo disponitur, quod ex tribus consulibus unus sit Florentinus, alius ultramarinus, et tertius cuiusvis alterius nationis, idem magister Iacobus thesaurarius, quod in numero et appellatione Florentinorum intelligantur et

¹ Haec praepositio *per* delenda videtur (R. T.).

² Repetitio negativae superflua (R. T.).

comprehendantur non solum naturales Florentini ex ipsa civitate Florentiae oriundi, sed etiam omnes alii de Statu ac subditi et vassalli dilecti filii nobilis viri Cosmi Hetruriae sibi subiectae magni ducis, dummodo habeant alias qualitates et conditiones a capitulis requisitas, et alias, prout in dicta declaratione et reformatione per dictum magistrum Iacobum thesaurarium in actis dilecti filii Ioannis Iacobi Bulgarini dictae Camerae notarii exhibitae plenius dicitur contineri.

§ 5. Nos, quo declaratio aut reformatio huiusmodi firmiter subsistant et ab omnibus inviolabiliter observentur, in praemissis providere volentes, illarum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, supplicationibus nomine dictae communitatis et consulum ac universitatis nobis humiliter porrectis inclinati, declarationem et reformationem praedictas, iuxta limitationes per dictum magistrum Iacobum thesaurarium, ut praefertur, factas, auctoritate apostolica, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, dictaque capitula et statuta cum declaratione et reformatione praemissis, nec non privilegia, exemptiones, facultates et iura, ad maiorem cautelam perpetuo approbamus, confirmamus et innovamus, ac ab omnibus observari volumus et mandamus.

§ 6. Sicque, et non alias, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 7. Non obstantibus omnibus, quae

Pontifex eas confirmat, servat, et mandavit.

Clausulae.

Derogatio contrariorum.

in dictis litteris apostolicis praedictus Clemens et alii praedecessores praedicti ac nos in nostris litteris volumus non obstare. Quibus omnibus et singulis, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die III augustii MDCX, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 3 augusti 1610, pontif. an. VI.

CLVII.

Confirmatio nonnullorum statutorum circa dotes pro universitate Hebraeorum de Urbe¹.

Paulus Papa V

Universitati Hebraeorum in alma Urbe nostra commorantium, viam veritatis agnoscere et agnitam custodire.

§ 1. Exponi nobis nuper fecistis, quod vos (cupientes circa dotes mulierum in melius reformare) nonnulla capitula, ordinationes et reformationes super iis condidistis, quae a dilecto filio in Urbe nostra vicario in spiritualibus generali eiusque vicegerente approbata fuerunt.

§ 2. Ut autem firmiter subsistant et ab omnibus inviolabiliter observentur, apostolicae nostrae confirmationis patrocinio communiri summopere desideratis. Ideo nobis humiliter supplicari fecistis, ut vobis in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Vicarius Papae nonnulla statuta approbat super dotibus mulierum hebraearum.

Eaque confirmari petitur a Pontifice.

§ 3. Nos igitur, vos specialis gratiae favore prosequi volentes, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, capitula, ordinationes et reformationes circa dotes, ut praefertur, factas¹, nec non omnia et singula in illis contenta, licita tamen et honesta, ac iuri et bonis moribus et ecclesiasticae libertati non repugnantia, apostolica auctoritate, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, ac illis inviolabilis apostolicae firmitatis robur adicimus, illaque, nec non omnia et singula in illis, ut praefertur, contenta, ab omnibus, quos concernunt et concernere possunt quomodolibet in futurum, sub poenis in eisdem capitulis expressis, observari debere volumus et mandamus.

§ 4. Irritumque et inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die VII augusti MDCX, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 7 augusti 1610, pontif. an. VI.

CLVIII.

Quod fratres Tertii Ordinis sancti Francisci de poenitentia nuncupati familiae ultramontanae habitum humilis panis distinctique coloris a fratrum sancti Francisci de Paulâ habitu gestare teneantur².

¹ Aptius legeretur *facta* (R. T.).

² De hoc Tertio et aliis sancti Francisci Assisiensis Ordinibus, vide Honorii III Constit. LXVII, *Solet*, tom. III pag. 394. Ordinem autem sancti Francisci de Paula primo approbavit Sixtus IV in sua Constit. VII, *Sedes*, tom. V pag. 212.

Confirmat Paulus.

Clausulae.

Derogatio contrariorum.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Inter graves pastoralis officii nostri curas, quibus assidue premimur, haec potissimum nos urget, ut christifideles, praesertim regularem vitam profitentes, semotis litium anfractibus, unanimi voce sub concordiae legibus Altissimo vota exsolvant, et, si quae inter eos ortae sint lites et discordiae, illae, prout ius et aequitas postulant, liminentur¹, et, ne in futurum resurgant, opportunis remediis provideatur.

Orta fuit differentia inter fratres Tertii Ordinis sancti Francisci et fratres sancti Francisci de Paula, super distinctione habitus, quam hic Pontifex duobus cardinalibus definiendam delegavit.

§ 1. Aliàs siquidem (per nos accepto, quod lis et causa inter dilectos filios fratres Tertii Ordinis sancti Francisci de Poenitentia nuncupati ultramontanae familiae ex unâ, et fratres Ordinis sancti Francisci de Paula partibus ex alterâ², super colore habitus gestandi a dictis fratribus Tertii Ordinis, ut a praedictis fratribus sancti Francisci de Paula aperte distingui possent, pendebat) nos litem et causam seu causas huiusmodi venerabili fratri nostro Mariano episcopo Tusculano de Camerino et dilecto filio nostro Hieronymo tituli sancti Blasii de Annulo S. R. E. presbyteris cardinalibus Pamphilio nuncupatis, Minimorum sancti Francisci de Paula³ (et fratrum Minorum de Observantia Ordinum huiusmodi apud nos et Apostolicam Sedem respective protectori et vice protectori) audiendas, cognoscendas, decidendas, fineque debito terminandas, omni et quacumque appellatione remotâ, commisimus.

Qui deinde pronunciarunt fratres dicti Tertii Ordinis habitum gestare debere ex humili panno confectum ex quatuor partibus lanae nigrae et altera lanae albae.

§ 2. Qui quidem Marianus et Hieronymus cardinales, in executionem commissionis huiusmodi saepe saepius praedictis partibus in voce et in scriptis auditis, multotiesque et mature ab eis considerato huiusmodi negotio, pro maiori

dictorum fratrum inter se quiete et tranquillitate iudicarunt, decreverunt et statuerunt, ut iuxta ipsorum regulam, indulgentiae summorum Pontificum, praesertim felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri, habitus praedictorum fratrum Tertii Ordinis de Poenitentia nuncupati sit ex humili panno confectus hoc modo, videlicet, ut ex quatuor partibus lanae naturaliter nigrae, et sine aliqua tincturâ contextae¹, et unâ parte lanae etiam naturaliter candidae, ita quod singulis quatuor libris lanae naturaliter nigrae, addatur unâ libra lanae albae, et aliàs, prout in eorumdem Mariani et Hieronymi cardinalium decreto desuper facto plenius dicitur contineri.

§ 3. Cum autem utriusque Ordinis praedicti fratres nobis nuper exponi fecerint², ipsi plurimum cupiant decretum huiusmodi pro illius firmiori subsistentia et inviolabili observatione a nobis confirmari et approbari, et³ ideo nobis humiliter supplicari fecerint, ut super praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur:

§ 4. Nos igitur, illorum votis, quo quietius et securius in humilitatis spiritu Altissimo famulari valeant, annuere, eosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, etc., censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, decretum praedictum, et omnia et singula in illo contenta, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque omnibus et singulis perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiciamus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti et quoscumque alios etiam quantumvis substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, aut

Uterque Ordo supplicavit Papae pro dicti decreti approbatione.

Papa illud approbat et perpetua observari praecipit.

1 Vel lege *eliminenter*, vel *terminentur* (R. T.).
2 Hyperbaton non corrigimus (R. T.).
3 Aliud hyperbaton iam notum (R. T.).

1 Ed. Main. leg. *contexta* et antea *nigra* (R. T.).
2 Supple *quod* (R. T.).
3 Particulam *et nos* addimus (R. T.).

Derogatio contrariorum.

intervenisse dici vel censeri possint, supplemus, eaque omnia et singula valida et efficacia fore et esse, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, ac ab omnibus et singulis utriusque Ordinis praedicti fratribus, nunc et pro tempore existentibus, inviolabiliter observari debere decernimus.

Fratribus dicti Tertii Ordinis ut dicto habitu utantur iubet.

§ 5. Mandantes nihilominus omnibus et singulis ipsius Ordinis de Poenitentia fratribus, ministris, et praelatis ultramontanae familiae, praesertim Hispanorum et Gallorum, tam praesentibus quam futuris, in virtute sanctae obedientiae, et sub privationis officiorum, inhabilitatisque ad illa et alia imposterum obtinenda, necnon¹ latae sententiae incurrendis poenis, ut posthac elapsis sex mensibus dicti fratres omnes Tertii Ordinis habitu illo, praedicto modo contexto, induantur et in futurum utantur.

Executores deputantur.

§ 6. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, ac dilectis filiis nostris et Apostolicae Sedis nunciis, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus opus fuerit, et quoties pro parte utriusque seu alterius Ordinis fratrum huiusmodi fuerint requisiti, solemniter publicantes, eis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos praemissorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere, non permittentes illos desuper a quocumque, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari: contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

¹ Haec aliquid deesse videtur; forsitan *excommunicationis* (R. T.).

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Ordinum praedictorum, etiam iuramento, etc., roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis illorumque superioribus et fratribus et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die XIV augusti MDCX, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 11 augusti 1610, pontif. an. VI.

CLIX.

Quod clerus et personae ecclesiasticae etiam exemptae, et milites sancti Stephani ratione bonorum per eos in territorio, districtu, et comitatu civitatis Pisanae possessorum, subsidium pro expensisaggerum, fossatorum ad decennium persolvere debeant¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam

§ 1. Nonne dilecti filii nobilis viri Cosmi Medices Haetruriae sibi subiectae magni ducis nobis nuper expositum fuit, quod, cum aliàs venerabilis frater Asca-

Nuncius apostolicus et commissione Papae ab ecclesiasticis proaggerum reparatio subit.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

dia ad decennium solvenda esse declarat.

nus episcopus Anglonensis, tunc apud bonae memoriae Ferdinandum ipsius Cosmi magni ducis genitorem, etiam Hebruriae sibi subiectae magnum ducem, Sedis Apostolicae nuncius, cognovisset, facultatem laicorum expensis necessariis seu utilibus aggerum, fossatorum, viarum, aquaeductuum, et aquarum diversionem¹, per officiales seu deputatos ad officium fossatorum civitatis Pisanae in districtu, territorio, ac comitatu dictae civitatis faciendis, non sufficere, clerum tam saecularem quam regularem, personasque ecclesiasticas exemptas, et milites Militiae sancti Stephani, ratione honorum per eos in territorio, districtu et comitatu praedictis possessorum, subsidium dictis expensis ad decennium tunc proximum conferre posse et debere, auctoritate apostolicâ sibi ad id specialiter delegatâ, concessit et declaravit.

Non teneri vero pro expensis cancellariae.

§ 2. Voluit tamen et decrevit, clerum, ecclesiasticas personas, et milites praedictos ad aliquas expensas ministrorum dicti officii, eorumve cancellariae, ordinarias vel extraordinarias, nullo modo teneri, et aliâs, prout latius in dicto decreto dicitur contineri.

Idem declaratur a Pontifice.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, praedictorum fossatorum officium propter expensas necessarias et utiles hactenus factas grave aes alienum ad summam sex millium scutorum ascendens contraxerit, novasque expensas in dies facere cogatur, et ex relatione venerabilis fratris Salustii archiepiscopi Pisarum cognoverimus, non solum easdem causas, ex quibus Ascanius episcopus et nuncius praedictus ad concedendum et decernendum, ut praefertur, motus fuit, sed etiam maiores hoc tempore vigere; ideo supplicationibus eiusdem Cosmi magni ducis nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, quod

¹ Vel legend. *diversionum*, vel *ad pro et* (R.T.).

clerus tam, saecularis quam regularis, personaeque ecclesiasticae etiam exemptae, ac milites sancti Stephani, ratione honorum per eos in territorio, comitatu et districtu dictae civitatis possessorum, subsidium ad decennium proximum a datâ praesentium computandum modo et formâ in decreto dicti Ascanii episcopi et nuncii praescriptis, et iuxta illius tenorem, conferre, ac officiales et deputati praedicti subsidium huiusmodi, dicto decennio durante, libere ac tutâ conscientia exigere possint, omnesque de clero tam saeculari quam regulari, personaeque ecclesiasticae et exemptae, ac milites sancti Stephani, ratione honorum, ut praefertur, per eos et eorum quemlibet possessorum, ad solutionem subsidii cogi et compelli valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et decernimus. Volumus autem, quod, iuxta dicti decreti tenorem, clerus, ecclesiasticaeque personae, ac milites praedicti ad aliquas expensas ministris dicti officii, eorumve cancellariae, ordinarias vel extraordinarias nullo modo teneantur;

§ 4. Quodque exactio subsidii praedicti per vicarium pro tempore existentem archiepiscopi Pisani, illiusque curiam tantum, apostolicâ auctoritate fiat et dictis officialibus seu deputatis consignetur: qui quidem officiales, seu deputati, eorumque ministri libros rationum et computorum dicto vicario et archidiacono ecclesiae Pisanae, necnon priori domus Ordinis fratrum Minorum de Observantia Pisanae dioecesis praedictae, et pro tempore existentibus, seu saltem duobus ex illis, quorum alter semper sit dictus prior, exhibere teneantur, ex quibus subsidium, per dictos clerum et alios, ut supra, contribuendum, dignosci, comprehendique possit pro exactione contra eos, ut praefertur, faciendâ.

§ 5. Non obstantibus Lateranensis con-

Obstantia tollit.

cilii novissime celebrati, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, privilegiis quoque, indultis, exemptionibus, immunitatibus et litteris apostolicis, quibusvis personis ecclesiasticis, tam saecularibus quam regularibus, dictaeque Militiae militibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis etiam irritantibus, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris die XXI augusti MDCX, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 21 augusti 1610, pontif. an VI

CLX.

Commissio vicario generali Taurinensi ut cessionem ecclesiae sancti Dalmatii, a monachis sancti Antonii Viennensis factam pro ibi erigendo collegio Clericorum Regularium Congregationis sancti Pauli, approbet, dictumque collegium erigat.

Paulus episcopus
servus servorum Dei.

Dilecto filio vicario venerabilis fratris nostri archiepiscopi Taurinensis in spiritualibus generali, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Ex debito pastoralis officii, curae nostrae divina dispositione crediti, egregiam et fructuosam operam, quam Congregatio Clericorum Regularium sancti Pauli Decollati, Barnabitarum nuncupatorum, in irriguo militantis Ecclesiae agro iugiter colendo, et vepribus expurgando, ac

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

salutaribus disciplinae sementis instaurando, inter caeteros illius cultores navare dignoscitur, sedulâ meditatione contemplantis, ea, quae pro Congregationis huiusmodi propagatione, illiusque professorum usibus et commoditatibus, ac pii instituti progressu, divinique cultus et devotionis christifidelium augmento concessa fuisse dicuntur, ut firma et illibata persistent, apostolico praesidio libenter communimus, ac etiam innovamus, et alias desuper eiusdem officii partes favorabiliter interponimus, prout, locorum, temporum, et personarum qualitatibus debite pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum nobilis viri Caroli Emanuelis Sabaudiae ducis, et Pedemontis principis, ac moderni abbat, nec non conventus monasterii sancti Antonii de sancto Antonio Viennensi Ordinis sancti Augustini, necnon definitorum capituli generalis eiusdem Ordinis, ac praepositi generalis, ac religiosorum Congregationis Clericorum Regularium huiusmodi petitio continebat, quod, cum aliâs ipse Carolus Emanuel et princeps, considerans eandem Congregationem ex verbi Dei assiduâ praedicatione, et frequenti sacramentorum ecclesiasticorum administratione, aliorumque piorum operum exercitio gratos Domino et utiles Reipublicae Christianae fructus in singulis civitatibus et locis, in quibus recipiuntur, ad Dei laudem et animarum salutem producere consuevisse, pro eximia quam erga ipsam Congregationem gerit propensione, illam in civitatem Taurinensem in qua nondum recepta erat, introducere desideraret, et ad eum effectum dictae Congregationi nonnullos redditus annuos ex propriis facultatibus et bonis suis pro unius collegii eiusdem Congregationis in dictâ civitate funda-

Carolus Emanuel Sabaudiae Dux collegium Taurini pro Congregatione clericorum regularium sancti Pauli erigi curat.

tione, et sufficienti¹ numeri illius Religiosorum commodà sustentatione, opportunà liberalitate perpetuo donavisset et assignavisset, in ipsaque civitate nullum ad foundationem collegii huiusmodi opportunioris et commodioris locum, quam ecclesiam sancti Dalmatii, quae parochialis quidem, minime tamen collativa existit, et a praedicto monasterio dependere comperiisset, illamque proinde, unà cum aedificiis et, contiguis² dictae Congregationi ad opus foundationis collegii huiusmodi concedi summopere exoptaret, et peres eosdem abbatem, et conventum, ac definidores pro concessione huiusmodi consequendâ, oblati tamen infrascriptis quae ecclesiam et aedificia praedicta valore et comodo adaequent, pluries instetisset: postmodum abbas, et conventus, ac definidores praedicti, provide attendentes ex dictâ concessione, si oblatio huiusmodi subsequatur, nullum eidem Ordini detrimentum, praedictae vero civitati maximum spirituale commodum provenire posse, praemissis nonnullis tractatibus, tandem unanimi consensu, et nemine eorum discrepante, praedictam ecclesiam cum domo, curtilibus, seu arcis, viridario, et apothecis parvis, aliisque aedificiis eidem ecclesiae contiguis, ac ad dictum Ordinem, ratione ecclesiae huiusmodi, spectantibus praedictae Congregationi, seu pro eâ ipsi Carolo Emanueli duci ad effectum foundationis collegii huiusmodi mediante personâ dilecti filii Petri Croiset subprioris dicti monasterii eorum procuratoris ad id specialiter deputati, sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito, perpetuo concesserunt: idem vero Carolus Emanuel dux in remunerationem congruam et aequipollentem Ordini et Petro Croiset praedictis pro eo

¹ Forsan legendum *sufficientis* (R. T.).

² Particula *et* redundat (R. T.).

acceptanti et stipulanti quoddam palatium in civitate praedictâ et parochiâ sanctae Mariae de Platea iuxta suos notissimos fines situm, et ad ipsum Carolum Emanuelem ducem legitime spectans, cum iuribus, membris et pertinentiis suis universis, mediante quoque personâ dilecti filii Jacobi Gorie thesaurarii maioris ecclesiae Taurinensis, ac dilecti filii nostri Mauritiî sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis a Sabaudia nuncupati auditoris, et ipsius ad id specialiter deputati procuratoris, perpetuo donavit sub pactis et conditionibus infrascriptis, videlicet: quod in dictâ concessione furnus prope ecclesiam sancti Dalmatii huiusmodi situs, et aedificia ad eam¹ spectantia, ac etiam cella vinaria ab aedificiis eiusdem furni per ingressum magnae portae intermediatae², comprehendi non intelligantur; abbas vero, et conventus, ac definidores praedicti ostium, per quod de praesenti in dictam cellam vinariam itur, quamprimum obturare et perpetuo obturatum relinquere teneantur, et aliud ostium versus viam publicam unicum aperire possint; licitum tamen sit et integrum dicto Carolo Emanueli duci, et ius ab eo pro tempore habenti, furnum, eiusque aedificia, et cellam vinariam huiusmodi pro pretio mille et ducentorum ducatorum, ad rationem duodecim florenorum pro quolibet ducato huiusmodi monetae in dictâ civitate solutionis tempore currentis, redimere, et, sequutâ dictâ redemptione, ipsa Congregatio ab obligatione, quam in se suscepit, solvendi dicto Ordini duodecim ducatonos similes in festo sancti Michaëlis libera et exempta sit et esse censeatur. Caeterum abbas, et conventus, ac definidores praedicti in eodem palatio unam ecclesiam sub invocatione seu titulo sancti Antonii aedi-

¹ Videtur legendum *ad eum* (R. T.).

² Fors. legend. *intermediae separata* (R. T.).

ficari facere, eodemque palatio tam ad divinum cultum quam ad eorum habitationes uti possint; dictus autem Carolus Emanuel dux illis in subsidium fabricae novae ecclesiae huiusmodi quingentos ducatonos dictae monetae primo quoque tempore numerare teneatur. Praetereaque ecclesia¹ sancti Dalmatii eiusque aedificia huiusmodi ab omni supellectili alioque quovis mobili vacua et nuda dimitti debeant, ipsique abbas et conventus ac definidores a dictâ ecclesiâ sancti Dalmatii iconas proprias, vasa sacra, et omnia alia ecclesiastica ornamenta ac mobilia, cuiusvis qualitatis sint, duasque ex quatuor campanis, quae in campanili ipsius ecclesiae sancti Dalmatii collocatae sunt, ad idem palatium transferre, ac ecclesiam ibi construendam in eius vasis et aliis ornamentis, necnon mobilibus huiusmodi, exornare et decorare possint et valeant. Onus tamen exercendi curam animarum eidem ecclesiae sancti Dalmatii imminentem, administrandique sacramenta ecclesiastica, et alia necessaria subeundi, in se universum suscipere, ac abbatem et conventum necnon definidores praedictos a manutentione parochi in totum relevare teneantur², ac in ipsâ ecclesiâ sancti Dalmatii sacellum vel altare aliquod sancti Antonii construere, aut illius titulum simul cum titulo sancti Dalmatii retinere, votaue vel elemosynas colligere nequeant³, sed ea omnia, cum oneribus celebrationis missarum et aliorum divinarum officiorum inde incumbentium, dicto Ordini per dilectos filios eius religiosos, ubi pro tempore domicilium habuerint, explenda, dimitti et relinquere debeant. Confraternitas porro de Misericordiâ nuncupata, in

¹ Edit. Main. legit *ecclesia* (R. T.).

² Nempe: *Barnabitarum*, nam subiectum mutatur (R. T.).

³ An iterum subiectum mutetur, nescio (R. T.).

ipsâ ecclesiâ sancti Dalmatii instituta, ibidem, iuxta promissionem dilectis filiis illius confratribus per instrumentum publicum aliâs factam, et oneri quidem dictae Congregationis remanere, illique forma eiusdem instrumenti observari, nec, ut ipsa confraternitas aliquod detrimentum patiatur, permitti debeat. Postremoque processiones dilectorum filiorum capituli dictae maioris ecclesiae, quae ad ecclesiam sancti Dalmatii huiusmodi pro sancto Antonio fiebant, imposterum ad ecclesiam sic construendam praedictam, onere pro tempore existentium illius religiosorum, fieri debeant, prout in publicis desuper confectis scripturis dicitur contineri.

§ 2. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, praemissa omnia divini cultus piorumque operum augmentum, ac animarum salutem, dictae Congregationis propagationem, et populi praedictae civitatis spiritualem consolationem concernere dignoscantur, pro parte tam Caroli Emanuelis ducis, quam abbatis, et conventus, ac definitorum, necnon praepositi et religiosorum praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus illa omnia pro eorum firmiori subsistentiâ et observatione inviolabili approbare et confirmare, aliâsque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignemur.

§ 3. Nos igitur, qui dudum inter alia volumus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem, secundum aestimationem praedictam, etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, quod etiam observari volumus in quibuslibet concessionibus et applicationibus, quique in ecclesiis et regularibus locis quibuslibet divinum cultum ac religionis et devotionis zelum adaugeri sinceris desideramus affectibus,

Monachi sancti Antonii Vionensis ad hoc offerunt ecclesiam sancti Dalmatii.

Praedicta pariter auctoritate Pontificia corroborari petunt.

Confirmat Pontifex.

certam de praemissis notitiam¹ habentes, ac Carolum Emanuelem ducem, et abbatem necnon praepositum praedictos, eorumque, ac conventus et Congregationis huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, nec non aliarum concessionum et assignationum dictae Congregationi hactenus quomodolibet factarum, ac scripturarum desuper confectarum, tenores, cum inde sequutis quibuscumque, praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, de praemissis te diligenter informes, et, si per informationem eandem ita esse repereris, dictam ecclesiam sancti Dalmatii cum domo, curtibus, seu areis, viridario, apothecis, aliisque aedificiis concessis huiusmodi (furno cum eius aedificiis et cellâ vinariâ praedictis dumtaxat exceptis) ab eisdem monasterio et Ordine, auctoritate nostrâ, perpetuo separet et dismembret, ac in illis sic separatis et dismembratis eundem Ordinem, omnemque statum, essentiam, naturam et dependentiam regulares, ac etiam, quatenus opus sit, praeceptoriae titulum, nomen et denominationem, etiam perpetuo supprimas et extinguas; illisque sic suppressis et extinctis, eandem ecclesiam sancti Dalmatii, unâ cum domo, curtibus, seu areis, viridario, apothecis, aliisque aedificiis praedictis, dictae Congregationi, illiusque praeposito, et religiosis pro tempore existentibus praedictis sub omnibus

et singulis conditionibus et pactis tam superius expressis, quam aliis in dictis scripturis forsitan contentis, licitis tamen et honestis, ac sacris canonibus, Conciliique Tridentini decretis non repugnantibus, similiter perpetuo concedas et assignes; ac in domo, curtibus, seu areis, viridario, apothecis, aliisque aedificiis concessis huiusmodi, unum dictae Congregationis collegium, quod praedictam ecclesiam sancti Dalmatii pro suâ ecclesiâ habeat, unâ cum cellis, membris et officinis necessariis et opportunis pro perpetuis usu et habitatione competentis numeri duodecim ad minus religiosorum Congregationis huiusmodi (qui iuxta eius ritus et mores ac instituta regularia vivant, omnibusque et singulis privilegiis, facultatibus, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, praerogativis, concessionibus, antelationibus, indultis, favoribus et gratiis aliis universis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus caetera collegia et loca eiusdem Congregationis, eorumque presbyteri et clerici de iure, usu, privilegio, aut concessione apostolicâ, seu aliâs quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, similiter et pariformiter uti, frui potiri et gaudere libere et licite valeant, dictamque curam animarum per se ipsos, seu quoscumque ex eis, vel alios presbyteros saeculares, ad hoc pro tempore per superiores dictae Congregationis deputandos et ab Ordinario loci examinandos et approbandos, exercere, omniaque alia onera et officia parochialia inde incumbentia subire, et aliâs eidem ecclesiae sancti Dalmatii laudabiliter in divinis deservire debeant et teneantur) pariter perpetuo sine alicuius praeiudicio erigas et instituas; illicque sic erecto et instituto, pro congruâ et competenti eius dote, ac praepositi et

¹ Haec particulam non abolemus n. T.

religiosorum inibi pro tempore existentium praedictorum substentatione, onerumque illis incumbentium supportatione, omnia et singula proprietates et bona ac fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque ab ipso Carolo Emanuele duce, ut praefertur, donata (ita quod liceat praeposito ac religiosis nunc et pro tempore existentibus praedictis corporalem, realem et actualem illorum omnium possessionem, per se, vel alium, seu alios, eorum et ipsius collegii nomine, propria auctoritate libere apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere; fructus quoque, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta ex eis provenientia quaecumque percipere, exigere, levare, recuperare, locare et arrendare, ac in communes eiusdem collegii usus et utilitatem convertere, Dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ) perpetuo quoque applices et appropries: praesentes quoque litteras sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos, ac quoscumque alios Romanos Pontifices successores nostros, et Sedem praedictam, etiam motu proprio, et ex certâ scientia, ac consistorialiter etiam, sub quibuscumque verborum formis, ac ex quibusvis causis pro tempore concessis, nisi Congregationis, et praepositi, ac religiosorum praedictorum ad id expressus accesserit assensus, minime comprehendi; sed, uti ad divini cultus, religionis, ac honorum operum augmentum, salutemque animarum tendentes, semper et omnino ab illis exceptas, et, quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque

posteriori datâ per pro tempore existentes praepositum et religiosos praedictos eligendâ, concessas esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque per quoscumque iudices et commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos et vicelegatos, dictaeque Sedis nuncios iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, eadem auctoritate nostrâ decernas.

§ 4. Non obstantibus voluntate nostrâ praedictâ, ac Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, aliisque quibusvis apostolicis, non in provincialibus et synodalibus, universalibusque conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, nec non monasterii et Ordinis, ac ecclesiae sancti Dalmatii huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis ac dilectis filiis eorum superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum, quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu simili et consistorialiter, ac aliâs, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda

Derogat contrariis.

esset, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem, quod, in eventum redemptionis furni et cellae praedictorum, pretium ex inde proveniens in emptionem honorum stabilium pro monasterio eiusdem Ordinis realiter et cum effectu unico contextu convertatur.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCX kalendis octobris, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 1 octobris 1610, pontif. an. VI.

CLXI.

Jubilaeum pro Indiis Peruanis ad impetrandam conversionem ethnicorum¹.

Paulus Papa V,
Universis christifidelibus in regnis et provinciis Peruanis Indiarum Occidentalium praesentes litteras inspecturis, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Pastoris aeterni vices quamquam immeriti gerentes in terris, qui, relictis nonaginta novem ovibus in deserto, venit quaerere unam quae errabat, et inventam posuit super humeros suos, tam maxime² gratum illi obsequium praestare non dubitamus, cum ad eius ovile aberrantes oves reducere omni sollicitudine procuramus, atque huius rei gratia de ecclesiae suae thesauris, nostrae creditis dispensationi, liberaliter erogamus.

Pro conversione Peruanorum.

§ 1. Sane, sicut non sine animi nostri dolore accepimus, licet in Indiis Occidentalibus iamdiu in abundantia misericordiae suae notum fecit Dominus salutare suum et per Evangelii praedicationem in conspectum gentium revelavit iustitiam suam, nihilominus in earum regnis et provinciis Peruanis populi quidam sunt,

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Vel potius legendum *quam maxime* (R. T.).

qui adhuc in infidelitatis tenebris et umbra mortis sedentes idolis ita obstinate serviunt, ut, lucem veritatis christianae odio miserabiliter prosequentes, Christum agnoscere recusant. Hos vero cum ad Ecclesiae sanctae gremium reducere, adspirante divina gratia, hoc tempore praecipue laboretur; idcirco nos, ut pium huiusmodi conatum Dominus favore caelesti prosequi dignetur, genua flectenda duximus ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, et simul post orationes, ieiunia et eleemosynas illarum partium fidelium illius misericordiam implorandam.

§ 2. Quare, ex parte omnipotentis Dei Patris, Filii et Spiritus sancti, omnes et singulos utriusque sexus christifideles, in regnis et provinciis Peruanis praesertim Chilii Indiarum Occidentalium existentes¹ auctoritate apostolica paterne, enixeque requirimus, monemus, et in Domino hortamur ad infrascripta devote peragendum et adimplendum, et ad pias et fervidas ad Altissimum preces effundendum, ut per viscera misericordiae suae fidem catholicam propagare, protegere et dictis populis in tenebris ambulanti-
bus fidei lucem infundere dignetur. Nos enim, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, ex illa ligandi atque solvendi potestate, quam nobis Dominus, meritis minime suffragantibus, contulit, universis et singulis christifidelibus in regnis et provinciis Peruanis praesertim Chilii Indiarum Occidentalium huiusmodi existentibus, qui processioni² ab Ordinariis locorum, vel eorum vicariis, seu officialibus, vel de eorum mandato, et, ipsis deficientibus, per eos, qui ibi curam animarum exercent, prima vel secunda hebdomada, postquam ad eorum notitiam eae nostrae litterae pervenerint,

¹ Jubilaeum illis in regionibus indicitur.

² Opera pro eo lucrando iniuncta.

¹ Edit. Main. legit *existentibus* (R. T.).

² Ibid. legitur *processionem* (R. T.).

indicendae et agendae interfuerint, vel ecclesiam seu ecclesias per eosdem designandas saltem semel visitaverint, ibique pro infidelium praedictae provinciae et regni Chilii ad fidem catholicam conversione Deum oraverint, ac feria quarta, sexta et sabbato alterius ex duabus hebdomadis ab eisdem deputandis ieiunaverint, et peccata sua confessi, ac sacra communione refecti fuerint et eleemosynas pro suo arbitrio fecerint, plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, sicut in anno iubilaei visitantibus certas ecclesias intra et extra Urbem concedi consuevit, tenore praesentium concedimus et elargimur.

Navigantes, etc.

§ 3. Navigantes vero, aut iter agentes, ut cum primum¹ ad sua sese domicilia receperint, suprascriptis omnibus peractis, ut supra, eandem indulgentiam consequi possint et valeant.

In claustris degentes aliaque impediri quid agere debeant.

§ 4. Regularibus autem personis utriusque sexus in claustris perpetuo degentibus, nec non aliis quibusvis, tam laicis quam religiosis¹, saecularibus seu regularibus, in carcere aut captivitate existentibus, vel aliqua corporis infirmitate, seu alio quocumque impedimento, qui supra expressa vel eorum aliqua praestare nequiverint, ut confessarius, quem, ut infra, elegerint, praedicta omnia et singula vel eorum aliqua in alia pietatis opera commutare, vel in aliud proximum tempus prorogare possit, eaque iniungere, quae ipsi poenitentes efficere poterunt, pariter concedimus et indulgemus.

Confessariis concessae facultates.

§ 5. Cupientes autem omnes christifideles regnorum et provinciarum praedictarum participes fieri huius pretiosissimi thesauri, universis et singulis utriusque sexus, tam laicis quam ecclesiasticis, saecularibus et regularibus cuiusvis Ordinis, Congregationis et Instituti in illis parti-

¹ Forsan legendum *ecclesiasticis* (R. T.).

² Videretur suppleendum *detentis* (R. T.).

bus existentibus licentiam concedimus et facultatem damus, ut sibi ad hunc effectum eligere possint quemcumque presbyterum confessarium tam saecularem quam cuiusvis Ordinis regularem, ex approbata a locorum Ordinariis, qui eos ab omnibus excommunicationis, suspensionis et aliis ecclesiasticis sententiis et censuris, a iure vel ab homine quavis causa latis seu inflictis, nec non ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus et delictis, quantumvis gravibus et enormibus, etiam locorum Ordinariis, sive nobis et Sedi Apostolicae, etiam in litteris die Coenae Domini legi solitis contentis, atque alias per quascumque Romanorum Pontificum¹ praedecessorum nostrorum Constitutiones (quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis) quomodocumque reservatis, in foro conscientiae et hac vice tantum absolvere et liberare valeant. Et insuper vota quaecumque (Religionis et castitatis exceptis) in alia pia et salutaria opera commutare, iniuncta tamen eis et eorum cuilibet in supradictis omnibus casibus poenitentia salutari, aliisque eiusdem confessarii arbitrio iniungendis.

Praesentium facienda publicatio.

§ 6. Quapropter tenore praesentium in virtute sanctae obedientiae districtae praecipimus atque mandamus omnibus et quibuscumque Ordinariis locorum, regnorum et provinciarum praedictarum, eorumque vicariis et officialibus, vel, iis deficientibus, illis qui curam animarum exercent, ut, cum praesentium litterarum transumpta aut exempla acceperint, illa statim absque ulla retardatione vel impedimento per suas ecclesias, dioeceses, provincias, civitates, oppida, terras et loca publicent et publicari faciant, ac clericis et populis sibi subiectis solemnes processiones et supplicationes indicent, et celebrent, ecclesiamque seu ecclesias

¹ Edit. Main. legit *Romani Pontificis praedecessorum nostrorum* (R. T.).

visitandas designent. Non intendimus autem per praesentes super aliquâ irregularitate, publicâ vel occultâ, notâ, defectu, incapacitate seu inhabilitate, quoquo modo contractâ, dispensare, vel aliquam facultatem tribuere dispensandi, seu habilitandi¹, et in pristinum statum restituendi, etiam in foro conscientiae; neque etiam iis, qui a nobis et a Sede Apostolicâ vel ab aliquo praelato seu iudice ecclesiastico excommunicati, suspensi, interdicti, seu aliâs in censuras incidisse declarati vel publice denunciati fuerint, nisi infra tempus celebrationis huiusmodi iubilaei satisfecerint, aut cum partibus concordaverint, ullo modo suffragari posse aut debere.

Derogatio contrariorum,

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, praesertim in quibus facultas absolvendi, in certis tunc expressis casibus, ita Romano Pontifici pro tempore existenti reservatur², ut nec etiam similes vel dissimiles iubilaei, indulgentiarum ac facultatum huiusmodi concessionibus, nisi de illis expressa mentio aut specialis derogatio fiat, cuiquam suffragari queant, nec non regulâ nostrâ de non concedendis indulgentiis ad instar, et quorumcumque Ordinum et Congregationum sive Institutorum regularium, iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, eisdem Ordinibus et Congregationibus atque institutis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis: quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua, non autem per

¹ Sic emendare censuimus, pro eo quod habet edit. Main. quae legit: *vel aliquam facultatem tribuere, dispensari, seu habilitari, et in pristinum statum restituendi* (R. T.).

² Edit. Main. legit *reservatis* (R. T.).

clausulas generales idem importantes, mentio aut expressio habenda vel quaevis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis ac formam eorum traditam pro servatâ habentes, hac vice specialiter nominatim et expresse ad effectum praesentium specialiter derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Ut autem praesentes nostrae litterae, quae ad singula loca dictorum regnorum et provinciarum deferri non possunt, ad omnium christifidelium in eisdem regnis et provinciis existentium notitiam facilius deveniant: volumus, ut earumdem praesentium transumptis vel exemplis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides habeatur, quae ipsis presentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptorum fides.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die XIII octobris MDCX, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 13 octobris 1610, pontif. anno VI.

CLXII.

Confirmatio litterarum Clementis VIII super reductione fratrum Tertii Ordinis sancti Francisci regni Franciae sub obedientiâ ministri generalis fratrum de Observantiâ, et de modo eligendi provincialem¹.

Paulus Papa V,

Ad perpetuam rei memoriam.

Aliâs felicis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster, volens prospero statui et felici regimini fratrum

Clemens VIII provincias fratrum Tertii Ordinis de Observantiâ per com-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

missarium generalem Ordinis sancti Francisci et commissarium nationalem regi statuit.

Tertii Ordinis sancti Francisci in regno Franciae existentium opportune prospicere, motu proprio et ex certâ suâ scientiâ ac maturâ deliberatione, deque apostolicae potestatis plenitudine, universos fratres dicti Tertii Ordinis sancti Francisci regni Franciae, eorumque conventus seu domos quascumque, dilecto filio ministro generali Ordinis sancti Francisci de Observantiâ, ac commissario generali ultramontanae familiae praedicti Ordinis, nec non commissario generali nationali Franciae, quem praedictus minister generalis vel commissarius generalis pro tempore deputasset, qui, ut dictus Clemens praedecessor acceperat, in ipsorum ministri et commissarii generalis absentia septem provincias dicti Ordinis Minorum de Observantiâ regni Franciae gubernare solebat, auctoritate apostolicâ perpetuo subiecit, ipsisque ministro et commissario generalibus ultramontanae familiae, necnon commissario generali nationali Franciae respective, ut eorum singuli, per se, vel alios sui Ordinis fratres ad hoc idoneos ab eis respective deputandos, domos et conventus ac fratres Tertii Ordinis sancti Francisci supradictos, tam in capite quam in membris, visitare, corrigere, reformare et castigare, necnon electionem ministri provincialis, ut infra, faciendam, servatâ formâ decretorum Concilii Tridentini, facere et confirmare possint, facultatem concessit et impertitus fuit.

Eligique provincialem.

§ 2. Praeterea, cum tunc praedicti Tertii Ordinis fratres ministrum provincialem non haberent, voluit et eadem auctoritate statuit et ordinavit, quod fratres praedicti Tertii Ordinis seu eorum conventuum superiores et alii vocales in unum congregarentur iusso dicti ministri generalis Ordinis sancti Francisci de Observantiâ, seu commissarii nationalis Franciae, et se se ipsis¹ unum ministrum

¹ Vel potius sibi ipsis (R. T.).

provincialem per vota secreta eligerent, qui, sic electus, ab eodem ministro generali, vel commissario nationali Franciae, aut alio, qui eorum nomine huiusmodi electioni praefuisset, confirmari deberet, ac omnibus privilegiis, facultatibus, et auctoritate super omnes dicti Tertii Ordinis conventus et fratres regni Franciae, quibus alii ministri provinciales aliarum provinciarum Tertii Ordinis sancti Francisci huiusmodi, ubivis existentium, frui et gaudere poterant et possent quomodolibet in futurum, sine aliquâ differentiâ frui et gaudere posset et deberet, prout ei ad hoc nominatim facultatem concessit et indulsit.

§ 3. Voluit etiam, quod singulis bienniis seu trienniis iidem fratres vocales Tertii Ordinis praedicti capitulum provinciale celebrarent, ante cuius celebrationem tunc existens minister eorum provincialis teneretur a dicto generali ministro fratrum de Observantiâ, vel commissario generali ultramontanae familiae, seu a commissario generali Franciae nationali eiusdem Ordinis de Observantiâ, visitatorem petere, qui eorum provinciam visitaret, et electionem novi ministri provincialis, ut supra, faceret et confirmaret. Verum, si huiusmodi visitator intra duos aut tres menses ad summum non accessisset, supradicti fratres Tertii Ordinis ad celebrationem capituli, et electionem novi ministri provincialis, absque interventu dicti visitatoris, procedere valerent; de qua electione visitatorem postea accedentem, qui eam confirmare teneretur, certiore facere deberent. Sed, si post factam huiusmodi electionem et dictis superioribus notificatam, electio praedicta intra sex menses ab eis confirmata vel infirmata non foret, ipsa electio apostolicâ auctoritate censeretur confirmata eo ipso, et aliâs, prout in dictis Clementis praedecessoris desu-

Capitulum provinciale singulis trienniis eligi.

per in simili formâ Brevis expeditis litteris plenius continetur¹.

Clementis litteras petitor confirmari.

§ 4. Cum autem, sicut iidem fratres Tertii Ordinis huiusmodi reformati regni Franciae nobis nuper exponi fecerunt, ipsi plurimum cupiant litteras Clementis praedecessoris praedictas, quo firmiter subsistant et ab omnibus inviolabiliter observentur, apostolicae confirmationis nostrae robore communiri; iidem nobis humiliter supplicari fecerunt, ut super praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignemur.

Confirmat Paulus.

§ 5. Nos igitur, dictos fratres specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet inodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, nec non dictarum litterarum veriores tenores praesentibus pro expressis habentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, litteras Clementis praedecessoris praedictas, ac omnia et singula in illis contenta, quatenus sint in usu ac minime revocata aut sub aliquibus revocationibus comprehensa, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, ac illis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adii-cimus.

Clausulae.

§ 6. Decernentes illa omnia et singula sic, et non aliter, perpetuo observari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

¹ Constitutionem Clem. VIII praedictam vide supra pag. 49 huius voluminis (R. T.).

§ 7. Quocirca venerabilibus fratribus Lugdunensi et Tolosano archiepiscopis et dilecto filio nostro ac Apostolicae Sedis in regno Franciae nuncio per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dictorum fratrum reformatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos praemissorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere; non permittentes illos desuper a quocumque quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari: contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrariorum.

§ 8. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti Tertii Ordinis sancti Francisci, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem Ordini illiusque superioribus et personis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxvii octobris MDCX, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 27 octobris 1610, pontif. an. vi.

Deputatio executorum.

CLXIII.

Canonizatio beati Caroli cardinalis archiepiscopi Mediolanensis, eiusque re-latio in numerum Sanctorum Confessorum, cum festivitatis institutione pro die IV novembris.

**Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Christus variis temporibus in terris suscitavit sanctos viros ad Ecclesiae suae maiorem gloriam et exemplum aliorum.

Unigenitus aeterni Patris Filius Christus Dominus et Redemptor noster, qui se quotidie unâ cum Patre operari professus est, cum, *Pater meus*, inquit, *usque modo operatur et ego operor*¹ numquam destitit mirabiliter illuminare terram suam a montibus aeternis, sed, variis locis variisque temporibus suscitando aeternae gloriae candidatos Sanctos suos, ecclesiam sanctam illustrare mirabilem in modum consuevit, non solum ut addat in dies magis domui suae gloriam et decorem, sed etiam ut, irradiando humanae vitae tenebras splendoribus Sanctorum, tarditatem nostram urgeat fratrum nostrorum exemplo, quasi praesenti testimonio oculorum.

Novissimo suscitavit Carolum pluribus magnisque virtutibus illustrem.

§ 2. Hic idem Dominus, qui facit mirabilia magna solus, magnificavit novissime facere nobiscum, ac miro dispensationis suae opere statuit super Apostolicae Petrae arcem grande luminare, eligens sibi e gremio sacrosanctae Romanae Ecclesiae Carolum sacerdotem fidelem, servum bonum, formam gregis, formam pastorem. Qui videlicet, multiplici fulgore sanctorum operum universam decorando Ecclesiam, sacerdotibus et populo prae-luceret quasi Abel in innocentia, quasi Enoch in munditia, quasi Iacob in laborum tolerantia, quasi Moyses in mansuetudine, quasi Elias in ardenti zelo; quique imitandam exhiberet inter affluentes delicias Hieronymi corporis castigationem,

¹ Ioh. v, 17 (R. T.).

Martini in sublimioribus gradibus humilitatem, Gregorii pastorem sollicitudinem, liberalitatem Ambrosii, Paulini charitatem, ac demum videndum ac perspiciendum ostenderet oculis nostris, manibus nostris contrectandum, hominem, mundo maxime blandiente, crucifixum mundo, viventem spiritu, terrena calcantem, caelestia iugiter negociantem, et, sicut officio in angelum substitutum, ita etiam mente et opere vitam angelorum in terris aemulantem.

§ 3. Quamobrem merito repletum est gaudio os nostrum et lingua nostra exultatione in insigni die solemnitatis nostrae, quando nullis meritis nostris, sed inscrutabili sapientiae suae arcano, hanc diem mundo dilucere his temporibus ante saecula praeordinavit Altissimus, in qua per ministerium humilitatis nostrae Carolo, sanctae Romanae Ecclesiae cui auctore Domino praesidemus presbytero cardinali, sacris decernendis honoribus, unice Sponsae suae nova imponeretur corona ornata omni lapide pretioso. Ex hoc enim confundentur omnes qui adorant sculptilia impiarum aduventionum suarum, et gloriantur in simulacris errorum, confitebuntur autem populi sancti Domino et exaltabitur nomen eius solius.

§ 4. Et quoniam solemnitas declaratio Sanctitatis Christi famuli, ex inveterato Ecclesiae Romanae ritu et ex praescripto sacrorum canonum celebrata, perpetuis futuris temporibus nostris Apostolicis litteris est de more consignanda, haec duximus ex eius vita et miraculis totiusque causae actis summam referenda.

§ 5. Nascitur dilectus Dei Carolus in primaria Mediolanensi familia Borromaea, ex parentibus Gilberto comite et Margaritha Medicea, anno salutis mxxxviii, cuius futurae eximiae sanctitatis splendorem praemonstravit Dominus magno et insolito lumine, qua nocte puer nascebatur,

Quam inter Sanctos adscribit contigit tempore huius Pontificis qui de hoc plurimum laudatur.

Quippe haec de eius vita et miraculis haec eius Constitutione recenseri voluit.

Ortus sui nobis magnum videtur iumen super orbem terrarum.

super maternum cubiculum compluribus viso.

Puer et adolenscens virtutibus emicuit.

§ 6. Nec puerilis aetas eiusdem sanctitatis indicibus caruit: tempus enim, quo vacare licebat, extruendis et exornandis altariolis magnâ cum voluptate dabat. Crescente aetate, quod bonam eius mentem excellentioribus donis Spiritus Sanctus in dies magis prae pararet, christianis moribus et litteris non difficile a piis parentibus imbuitur. Eminebant vero in adolescente praeludia benedictionum, quibus dignatus est eum Altissimus, munditia cordis, pax interna, innocentia et modestia; nec rebus solum, sed etiam omnibus verbis turpibus, omnibusque mendaciis abstinebat.

Papaeque doctoratus insignia suscepit, et Romam vocatus a Pio IV eius avunculo, cardinalis, postea archiepiscopus Mediolani eligitur et gravissimis Ecclesiae negotiis praeponitur.

§ 7. In utroque iure in Papiensi universitate, ubi his studiis operam dederat, ad doctoratus gradum promotus, a felicitis memoriae Pio Papa IV praedecessore nostro, eius avunculo, paulo ante, disponente Domino, ad Apostolatus apicem evecto, Romam evocatur et in sacrum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium collegium adscribitur. Deinde Mediolanensi Ecclesiae praeficitur, gravissimaque universalis Ecclesiae negotia et Sedis Apostolicae munera illi creduntur.

In ea administratione inculpate, ac laudabiliter omnia gert.

§ 8. Hic vero coepit Dominus ostendere in Carolo mirabilia sua; cum enim nondum vigesimum tertium explevisset annum, administrabat omnia diligenter in sapientiâ et iustitiâ, summo cum zelo honoris Dei et studio Catholicae Ecclesiae utilitatis. Quae omnia in negotiis fidei catholicae et universae Ecclesiae, quae in Concilio Tridentino tunc agitabantur, maxime enituerunt. Non vigiliis, non incommodis, aut laboribus ullis pepercit, ut ne quid retardaret sanctae Synodi absoluteionem, quam ipse sollicite et cum spiritus ardore promovit semper, donec a Domino impetraret. In tam sublimi dignitatis gradu constitutus, divitiarum,

potentiae, aetatis, aliisque non paucis, nec levibus, delinimentis circumdatus, tantum abest, ut post carnalia desideria abierit, ut, superno assistente praesidio, tunc coeperit Christo magis adhaerere et spiritualia ardentius aemulari.

§ 9. Itaque, Urbano splendore et amplitudine relictis, bonus operarius in messem, quam susceperat, Mediolanum discedit, ubi, partes suas in dies magis implendo, agrum illum, malitiâ temporum, vepribus turpiter deformem ac silvescentem, in eum restituit nitorem, ut Ecclesiam Mediolanensem praeclarum exemplar redderet ecclesiasticae disciplinae. Hoc autem cum a se praesente praestandum cerneret, numquam a residentiâ discessit, nisi coactus, aut concedente Sede Apostolicâ, vel seniore episcopo suae provinciae approbante. Principio Concilii Tridentini decreta exequutioni mandari sollicite curavit, et, ut ecclesiasticam disciplinam moresque depravatos recte et ordine emendaret, Domini viâ incedendum intelligens, divino auxilio facere incepit et docere.

Mediolanum se contulit, et ecclesiam suam vero ecclesiasticae disciplinae nitore restituit.

§ 10. Nam, a se suâque familiâ reformationem aggressus, omnia ad sacrorum et sanctorum patrum exempla composuit, laicis familiaribus gratâ missione dimissis, clericorum censuit utendum ministerio, quibuscum assiduae illi erant ad Deum preces, aliaeque complures spirituales occupationes, omni vestium pompâ detractâ, omnique aliâ re minus honestâ et religioso indecorâ sublatâ. Quantum in Ecclesiae suae rectâ administratione praestiterit, satis declarant synodi multae provinciales ac dioecesanae, eiusdemque Ecclesiae actorum edita volumina, quae sacerdotum manibus teruntur et regendi ecclesias doctrinam abunde suppeditant. Civitatis ac dioecesis suae ecclesias, aut ipse solus suis sumptibus, aut grandi elemosynâ praecedendo unâ cum aliis instau-

Reformationi sui ipsius suaeque familiae studuit.

ravit, alias a fundamentis aedificavit, alias ornavit, pretiosâ etiam nonnullas suppeditati aere suo instruxit. Pueris et adolescentibus civitatis et dioecesis, tum clericis tum laicis, nec non Helvetiis et Rhetis, moribus et litteris informandis, presbyteris saecularibus in regimine animarum erudiendis, seminaria et collegia instituit. Praeterea regularibus clericis, sacris virginibus, regulares, saecularibus vero, tam mulieribus quam virginibus, saeculares domos, mendicantibus hospitale, canonicis Ecclesiae Mediolanensis ordinariis commune domicilium, archiepiscopis eorumque hospitibus opportunas aedes, aliis piis operibus complures alias piâs domos magnis sumptibus, partim propriis partim beneficiorum ecclesiasticorum unione et attributione, extruxit, auxit et necessariis redditibus stabilivit.

Praedicationi et ieiuniis ac orationi assidue intendit.

§ 11. In praedicatione verbi Dei tam frequens erat beatus pontifex, ut plane in omni patientiâ et doctrinâ impleverit ministerium suum, vigilando, laborando, labore pene incredibili, ita ut quadraginta horarum solemnibus precibus, continuo persistens in ieiunio et vigiliâ, singulis horis ad populum admirabili patientiâ sermonem haberet.

Ecclesiarum visitationi et cum suae vitae discrimine incurrit.

§ 12. A frequenti visitatione ecclesiarum et populorum suae dioecesis ac provinciae, vel aliarum etiam dioecesium cum ab Apostolicâ Sede demandatur¹, nullis incommodis aut periculis deterreri vel retardari potuit, non aestu, non algore, aut nocturnis tenebris, non praeruptis et asperis Rhetorum et Helvetiorum montium nive et glacie rigentium, neque aliis denique multis et gravibus difficultatibus. Sed vir Dei charitate, quae foras pellit timorem et omnia sustinet, omnibus superatis, etiam cum suae vitae discrimine, increpando, obsecrando, praedicando, et exemplo atque auctoritate personae, haec

¹ Aptius ed. Cherub. legit *demandabatur* (n. r.)

reses, multaque alia gravissima vitia et abusus, praesertim a clero, per Christi gratiam sustulit.

§ 13. In administrando patrimonio Ecclesiae tantum industriae et diligentiae adhibuit servus fidelis, ut eius redditus multo maiores relinqueret, quam acceperat. Nec minus tamen in illis dispensandis fidelis apparuit coram Domino.

Ecclesiae patrimonio largitus dispensavit et auxit.

§ 14. Hospitalitatem quippe exhibuit usque adeo, ut ostium eius omnibus pateret semper, dioecesanis, alienigenis, notis, ignotis, praesertim vero ecclesiasticis, quos in saecularibus diversoriis manere indecorum dicere solebat, suamque domum publicum hospitium vocabat.

Hospitalitatem profitebatur.

§ 15. In elemosynis dandis ita se gessit, ut in hoc opere praecipue abundasse merito dici possit, ac dispersisse et dedisse pauperibus. Quantum enim necessariis sumptibus ex mensae Ecclesiae Mediolanensis et ex aliis propriis redditibus supererat, totum in pauperes abibat: et, ne quemquam aperte rogandi aut accipiendi pudor expertem faceret misericordiae suae, secretis elemosynis fidelem praeposuerat ministrum, qui eorum occultis necessitatibus subveniret. Eoque processit pauperibus subveniendi studium, ut Uritanum principatum, reliquum patrimonii sui, nec tenuis redditus, distraheret, et quadraginta millium scutorum pretio, quamvis vili, inde percepto, diversis piis locis Mediolani tantum pecuniae paucissimis horis attribueret.

Elemosynas abundanter dabat.

§ 16. Cum vero pestilentiam in civitate et dioecesi Dominus immisisset et gregem sibi commissum bonus pastor miserabiliter affligi cerneret, ut egenorum calamitati temporalibus etiam auxiliis prospiceret, vel argentea vasa, stragulam, aliamque vestem, ostiorum vela, propriique demum lectuli solatium dedit. Neque hic constitit fervens Christi servi erga proximum dilectio, sed, aemulando

Pestilentiam tempore mirabiliter operatus est.

charismata meliora, ad eam charitatem pervenit, qua maiorem neminem habere Dominus ipse pronuntiavit. Quasi enim parum iudicaret publicis supplicationibus nudipedalibus verbo et opere inducere clerum et populum ad divinam deprecandam vindictam, et ad poenitentiam provocare, aliaque multa in commune consulendo sollicitate ordinare, pro munere pastoralis, cernens id etiam animarum salutis et gregis necessitatibus in Domino expedire, dispositis rebus suis et selectis nonnullis adiutoribus, infirmos tam civitatis quam dioecesis cuiuscumque ordinis die nocteque visitando, spiritualia et temporalia ministrabat; defunctos sepeliri, infantes orphanos nutrir, ac sua quemquam onera publice demandata diligenter ac fideliter administrare curabat; non pauperum valetudinaria, non humiles casas invisas dimisit, non ad mortuorum cadavera accedere veritus est, ut viventem miserabiliter inter mortuos infantem ab uberibus defunctae matris eriperet, et sic agendo boni pastoris expleret officium, qui animam suam ponit pro ovibus suis.

§ 17. Id quod facere etiam se paratum pro tuendis Ecclesiae iuribus, et ecclesiasticam restituendam et conservandam auctoritate, non semel ostendit, quippe qui in promptu haberet ulcisci omnem inobedientiam, mitissimus alioquin vir et clementissimus, ita ut calumnias, contumelias, gravesque persecutiones patientissime ferret. Quapropter oblata aliquando indicia prodicionis vitae suae neglexit, et litteras nec resignatas flammis tradidit.

§ 18. Fere nullus, quamquam delicti reus, eius misericordiam poenitens imploravit, qui non fuerit consequutus.

§ 19. Severus tamen arbiter erat in expendendis meritis personarum, cum de

ecclesiasticis beneficiis et officiis conferendis ageretur; beneficia enim nisi magis idoneis non dabat, neque in illis dispensandis ullatenus a sacrorum canonum voluntate recedebat.

§ 20. Et, ut sancte et iuste coram Deo et hominibus omnia tractaret, a muneribus etiam vilissimis abstinuit.

§ 21. Tribunalia sua ut non solum quavis labe iniquitatis, sed etiam suspicionem vacarent, omni studio, praesertim saepe illa visitando, praestitit.

§ 22. Nullum tempus animi relaxationi dabat, sed opus Dei et proximi continue agenti negotium negotio succedebat, curam cura excipiebat. Non quietis tempus vacabat ab opere, non refectionis, bonam enim noctis partem lectione, tum scripturae, tum oratione absumebat: interdum in oratione pernoctabat, neque idcirco remissior mane in agendo erat, ita ut in actis inter caetera consignatum sit, quod, cum aliquando Romae in catacumbis noctem, quam ieiunium praecesserat, orando insomnem egisset, mane non solum de corporis refectione aut quiete non cogitavit, sed, valde longa peregrinatione suscepta, ad beatam virginis Agnetis ecclesiam pedibus processit, ubi missam agendo et orando tantum temporis posuit, ut ante vigesimam secundam horam cibum non caperet, reipsa plane ostendens, quam omnia posset in eo, qui illum confortabat.

§ 23. Has omnes et sequentes virtutes exornavit mirum in modum castitate et pudicitia, quam in florenti etiam aetate, quamquam non leviter tentatus, illaesam fortiter defendit ac diligentissime semper custodivit. Itaque feminas sine arbitris non alloquebatur, omnemque occasionem vitae labefaciendi candorem accurate praecavebat.

§ 24. Firmabat vero eius virtutes omnes solidum fundamentum, praecellens

Munera semper reiecit.

Tribunalia sua ab iniquitatis labe praeservare studuit.

Quietae nunquam sed piis operibus assidue incubuit.

Castitatem illibatam servavit.

Fide, doctrina et charitate emicuit.

vivae fidei donum, quod et dilectionis egregia opera et doctrinae veritas ac puritas, quam ex eius ore Ecclesia Mediolanensis alique non pauci christifideles tot annis hauserunt, comprobant satis.

§ 25. Pietas praeterea insignis ac devotio, cuius fervore incensus Christi famulus sacra Italiae loca orationis causa aliquando obibat, longa et difficillima itinera alienissimo anni tempore pedibus agendo. Qua in re, ut nullo loco a sanctis operibus cessaret, tempus rerum divinarum contemplatione, aut psalmorum et sanctarum precum recitatione, aut sermones spirituales cum comitibus conferendo transigebat.

§ 26. Quotidie sacrificium Deo offerebat, genibus flexis horas canonicas recitabat, et sacras scrutabatur scripturas, idque interdum dum secreto refectionem sumeret corporalem. Quamobrem meruit homo Dei, in huiusmodi operibus occupatus, non mediocriter a Domino clarificari. Cum enim ex more aliquando in privato oratorio vespere cum familia oraret, et filius perditionis, apostata quidam ex Ordine Humiliatorum, quem alii nonnulli eiusdem Ordinis similes ministri Satanae pecuniam in necem Caroli subnaverant, quod eorum Ordinis reformationem auctoritate apostolica urgeret, in eius tergum plumbeis globulis instructum selopum ab oratorii porta explosisset, divinam protegente dexteram, sagittae parvulorum factae sunt plagae eorum, et globorum pars sancti pontificis orantis vestes non penetravit, licet alii, violentiam ictus, utrinque fuerint in proximo defixi; omnibusque de periculo ac de eius salute trepidantibus, ipse solus mente immotus illos in oratione progredi mandavit, et tunc ipsum Domini monitum illud *Non turbetur cor vestrum, neque formi-*

1 Ex errore edit. Main. fert *sacrae* (R. T.).

2 Supplendum videtur *asse*, vel, *ligno* (R. T.).

det cantari, non sine divina voluntate, contigerat.

§ 27. Qui igitur sui corporis salutis opus Dei tantum anteponeret, haud mirum, si rerum etiam et honorum contemptu inter Christi servos enituerit Carolus, et illuxerit omnibus qui in domo sunt. Postquam enim ad Ecclesiam regendam Mediolanensem, et ad christianam perfectionem animum appulit, ut expeditior agere posset quod agendum susceperat, maioris poenitentiarum officium, archipresbyteratum basilicae sanctae Mariae Maioris Urbis, Ordinum regularium complurium, regnorum et nationum honorificentissimas clientelas seu protectiones, opulenta munera, grandesque ecclesiasticos et patrimoniales redditus sponte sua reliquit.

§ 28. Neque his tantum vinculis sese exsolvendum censuit, ut Christum sequi liberius posset, sed, quod longe difficilius est, quo corpus suum redigeret in servitutem severissime castigavit: quotidiano enim non contentus ieiunio, carni, ovorum, ac piscium esum sibi interdixit, deinde ter qualibet hebdomada, post haec tota Quadragesima pane tantum et aqua ieiunavit. Ac demum, ut in corde ipsius disposuerat Dominus ascensiones, quadragesimale ieiunium magna ex parte solis ficis passis, aut solis dactylis, sanctorum veterum eremitarum more, peregit: denique, postremo vitae tempore, hebdomada maiore solis lupinis aqua mollitis languentem animam sustentavit.

§ 29. Vestis illi interior cilicium, et crassa asperaque tunica; exterior privata, lanea ac vilis et attrita, publica dignitatis propria; super paleas, aut super asses paleis pleno pulvino capiti supposito, cubabat; interdum super ipsam hu-

1 Ioh. xiv, 27 (R. T.).

2 Edit. Main. diversam hic adhibet interpunctionem: *cubabat interdum; super ipsam humum etc.*; lectio Cherub. melior visa fuit (R. T.).

Redditus ecclesiasticos et patrimoniales ac praecelara officia, ut expeditior Deo serviret, sponte sua dimisit.

Ieiunium corpus suum severissime castigavit.

Ciliciumque et aspera cubatio et frequentibus flagellationibus.

Ancloritate ecclesiasticae vindex.

Misericors in omnes fuit.

Beneficia iustitia sacros canones semper contulit.

1 Sic legimus ex contextus ratione et ex Cherubino; edit. Main. habet *tam* (R. T.).

mum, sagulo tantum substrato: postquam enim lectum suum pauperibus pestilentia laborantibus largitus fuit, numquam super lectum culcita stratum dormivit. Accedebant frequentes corporis flagellationes, aliaque id genus complures mortificationes.

Anno aetatis
suae XLVII ob-
dormivit in Do-
mino.

§ 30. Quibus tandem gradibus cum ad illam servorum Christi perfectionem pervenisset, ut per gratiam Spiritus Sancti audire a Domino posset, *Serve bone et fidelis*, a paucis et humanis rebus, in quibus fuerat fidelis, super multa et aeterna bona constitui meruit, et intrare in gaudium Domini sui. Anno siquidem ineunte aetatis suae quadragesimo septimo, cum prius, quasi discessui sese comparans, Varralli montis Novariensis¹ dioecesis religiosae passionis Christi memorias adiisset, ibique, universos annos suos recogitando, generali confessione culpas diluisset, et cum amaritudine animae suae quindecim dies in oratione, ieiuniis, vigiliis, aliisque corporis afflictionibus egisset, aeger Mediolanum delatus, consummato cursu obdormivit in Domino.

Miraculis cla-
ruit.

§ 31. Eius obitum universi populi Mediolanensis luctus consecutus est, aliis Sanctum, aliis communem Patrem amisum quaerentibus². Excellentem vero famuli sui sanctitatem comprobare etiam voluit Altissimus testimonio miraculorum, quorum complura etsi ab eo vivente facta in actis recensentur, insigniora tamen post eius beatam dormitionem edita probantur.

Caeco infanti
oculos dedit.

§ 32. Nam quidam infans, Philippi Navae et Lucinae Mediolanensis filius, quem sine oculis in lucem editum fuisse medici re mature perpensa affirmaverant, pia matris ad Caroli auxilium conversae precibus mirabiliter illos a Domino accepit; quippe, sorore quinque annorum

¹ Edit. Maia. legit *Navariensis* (R. T.).

² Vel potius lege *querentibus* (R. T.).

Carolus infanti benedictionem dedisse et illum oculos aperuisse clamante, mater, clamore advocata puellae, oculos infantem habere deprehendit.

Paralyticae
sensum et mo-
tum restituit.

§ 33. Et sanctimonialis monasterii maioris¹ Mediolanensis nomine Paula Iustina Casata, cui dexterarum partis corporis omnem sensum ac motum paralysis ademerat, cum ad sancti Sacerdotis imaginem, voto prius suscepto et eleemosynam erogata, sacra communione refecta magno spiritus ardore et fiducia oraret, statim sensum et motum cum valetudine recuperavit, ita ut ad oratorium se conferre et gratias Deo agere libere potuerit.

Hecticam et
diuturnam febrim
ab infirmo ex-
pulsit.

§ 34. Altera vero monialis² ex Capucinis nuncupatis, eiusdem civitatis, cui nomen Candida de Agadis, triennio hecticam febre tam acriter laboraverat, ut desperatae salutis ac morti proxima existimaretur: haec, voto similiter emisso, et sancti Pontificis auxilio devote impetrato, ad Caroli vestis super impositae contactum statim convaleuit.

Membrorum
sanitatem infir-
mae largitus est.

§ 35. Votum similiter cum vovisset Angela Antonia quaedam Senensis, annorum fere septuaginta, quo se Dominus per intercessionem beati Caroli a membrorum infirmitate sanaret, cum absque alterius auxilio incedere non valeret, antequam votum solvere finivit, valetudinem consequi meruit.

Nervos et crus
infirmas sana-
vit.

§ 36. Ad imaginem rursus Servi Christi magna cum devotione dum meritis eius confidens Deum orat Candida Francia de Fortis monialis monasterii S. Agnetis Mediolanensis, ut a gravi morbo liberaretur, quo tertio iam mense affligebatur, quem spasmus ex catarrho medici censebant, indeque crus illi dextrum contractum erat, nullisque remediis depelli valuerat, suavi quadam quasi aura nervos et crus dextrum perfundi et refocillari sentit, ac finita oratione pedibus consistit et sanatur.

Articulari mor-
bo aliam libe-
ravit.

§ 37. Angelam quoque Buticellam Papiensem¹ gravissimo articularum morbo affectam, ex quo omnium membrorum motu, praeterquam linguae, destituta languebat, ad eius imaginem pro sanitate orante, meritis et precibus Caroli una cum devotae femine oratione morbus mirabiliter finivit.

Manuum acer-
bissimum dolo-
rem ab altera
dedecit.

§ 38. Et Anna, mulier nobilis Polona, ex Marchionibus de Mirou, cum annos circiter novem manuum acerbissimis doloribus, cum tumore et digitorum contractione, laborasset, omni medicinae auxilio frustra tentato, ad imaginem itidem beati Caroli conversa, eius opem magno cum spiritus ardore implorans, statim sanitatem recuperavit.

Crurum ulce-
ra alteri conso-
lidavit.

§ 39. Sepulchrum quoque Servi sui placuit Domino multis signis mirificare, fidelium preces in diversis eorum necessitatibus exaudiendo. Ex quibus illud est eximium, quod, cum vir quidam nobilis Mediolanensis, nomine Ioannes Iacobus Lomacius, crurum quinquennii ulceribus affligeretur, neque a medicina valetudinem consequendi spes relicta esset, acrioribus, quam soleret, doloribus aliquando correptus, ad viri Sancti sepulchrum, bacillo innixus, proficiscitur, ibique pro recuperanda valetudine ferventi spiritu orat; oratione finita, sine dolore missam audit, deinde incolumis consurgit, ac domum reversus, admirabili Dei beneficio crurum ulcera consolidata, sibi quietatem redditam deprehendit.

Perversos dis-
tortosque alle-
rius pedes re-
cte composuit.

§ 40. Praeterea Margherita Monta Mediolanensis, puella annorum sex, adeo distortis ac perversis pedibus nata erat, ut plantae interius conversae se invicem adspicerent, ac pedis pars exterior plantae officio fungeretur: tamen a corporis vitio huiusmodi quod nec industria ob-

¹ Tum edit. Main., tum Cherubinius legit *Papiensis*; at *Papiensi* legendum esse, ex contextu quisque perspicit (R. T.).

stetricis neque sexennio quaesitum humanum remedium corrigere valuerat, per beati Confessoris intercessionem liberata est: a matre enim ad sepulchrum eius ducta, ab alterius primum, deinde reducta, ac voto etiam edito, ab alterius etiam pedis huiusmodi inversione sanata est.

Infantum ner-
vis genibusque
resolutis natum,
satiati resti-
tuit.

§ 41. Non minoris momenti est, quod operatus est Dominus, sancti Pontificis meritis, in altera infante, nomine Ioanna de Maronis, eiusdem civitatis, matre ad sepulchrum eius similiter orante: cum enim infans nervis, quibus tibiis alligantur pedes, genibusque resolutis nata esset, ita ut incedere minime posset, ac pedes in humeros, cum vellet, libere attolleret, et quartum iam aetatis annum egressa esset, fama miraculorum beati Caroli excitati parentes ad eius sepulchrum illam cum oblationibus deferri curant, indeque, vitio sublato, sana domum refertur.

Cancer mor-
bum expulit.

§ 42. Aurelia de Angelis canceri morbo gravissimo, multum inveterato, cum febre et acri dolore in sinistro crure affecta, quem medici insanabilem humanam arte iudicaverant, ad Servi Dei auxilium conversa, ac voto suscepto, eiusque sepulchrum venerationis causa cum se adituram vespere proposuisset, mane a febre libera, sanescere mirum in modum crus coepisse cernit, ac triduo penitus convaleuit.

Herniae mor-
bo quocum libe-
ravit.

§ 43. Puer vero quinque annorum, Hieronymi Beriolae et Agnetis ab Ecclesia filius, Melchior nomine, herniam admodum gravi et periculosa laborabat, magno cum dolore, et universi corporis quasi ex aqua inter cutem tumore: quomobrem medicorum irritos conatus diu mater experta, Beatum Carolum supplex orat, ut ex his necessitatibus filium suum eriperet, vel impetrando infanti a Domino sanitatem, vel vitae miserandae finem. Has preces somnus consequitur infantis.

post pauca horas expergefactus matrem vocat, eique refert Cardinalem suum morbi locum manu, in qua lucidum gereret anulum, teligisse, ac sanasse, quo audito (mirabilis Deus!) mater filiorum¹ adspicit, ac vero convaluisse comperit.

Alium infantem in Ticinum delapsum a demersione praeservavit.

§ 44. Non longe dissimili ratione alterum puerum Papiensem Bernardini Ticoni filium, suprascripto aequalem, a mortis faucibus eripuit Dominus per merita famuli sui, retribuens pietati parentum, qui ad Sancti Dei imaginem filiolum² vespere quotidie orare, et illum invocare docuerant: cum enim in Ticinum aquis tumidum delapsus fuisset infans, et, antequam quisquam illi opem ferre posset, quasi quarta horae pars elapsa fuisset, numquam tamen est demersus, sed, tamquam leve corpus supernatans, eo usque delatus est, donec educeretur: eductus plane incolumis se se Beato Carolo rubris induto vestibibus sustentatum, ne mergeretur narravit³; Beati Caroli autem auxilium, more a parentibus accepto, invocans, dum decideret, a pluribus auditus fuerat.

Hinc Clementis VIII de canonizatione Caroli multis modis requisitis negotium cardinalibus sacrisque rebus deputatis demandavit et de eorum consilio causam pluribus Palatii Apostolici auditoribus commisit.

§ 45. Haec itaque et alia quamplura signa et prodigia, quibus Servi sui praecleara merita contestatus est Dominus, cum illam in populis sanctitatis famam, et erga beatum Pontificem devotionem, quam⁴ vita excitaverat, auxissent et in dies magis auferent, dederunt exordia clarificationis a Patre luminum Carolo praesentatae. Itaque anno mDCI, precibus Congregationis Oblatorum sancti Ambrosii Mediolanensis a Carolo institutae, primum a vicario venerabilis fratris nostri archiepiscopi Mediolanensis duo processus, de vita alter, alter de miraculis

¹ Ita legit etiam edit. Cherub.; at legendum esse *filium* aut *filium* quisque intelliget (R. T.).

² Edit. Main. adhuc legit *filiorum* (R. T.).

³ Edit. Main. habet *narravit* (R. T.).

⁴ Perperam edit. Main. legit *quae* (R. T.).

sancti Confessoris, formati sunt; exinde clerus et consilium generale eiusdem civitatis Mediolanensis ad felicitis recordationis Clementem Papam VIII praedecessorem nostrum oratores de Beati Caroli canonizatione miserunt; quibus auditis, idem Clemens causam venerabilibus fratribus nostris, tunc suis, S. R. E. cardinalibus sacris ritibus praefectis demandavit, de quorum consilio causa delegata tribus Sacri Palatii nostri causarum auditoribus, dilecto videlicet filio Francisco Peniae decano, ac dilecto etiam filio nostro Ioanni Garziae tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbytero cardinali Millino nuncupato, tunc earumdem causarum auditori, ac bonae memoriae Alexandro Littae; quibus deinde bonae etiam memoriae Alexander Iustus, et Bernardinus Scottus, et huic demum dilectus filius Horatius Lancellottus earumdem causarum similiter auditores subrogati fuerunt, cum facultate novos processus, si eis videretur, conficiendi.

§ 46. Ipsi, re mature examinata, novos processus, auctoritate apostolica, faciendos censuerunt.

§ 47. Deinde, eodem Clemente praedecessore viam universae carnis ingresso, ac felicitis recordationis Leone Papa XI similiter praedecessore nostro ad Apostolatus¹ assumpto, eadem causa praedictis auditoribus commissa, et, ut ad ulteriora procederent, mandatum fuit.

§ 48. Eodemque Leone, sicut Altissimo placuit, ab humanis exempto, nostraque humilitate, inscrutabili Dei iudicio, nullis suffragantibus meritis, ad Catholicae Ecclesiae regimen vocata, officii nostri debitum exigere censuimus, ut sancti Cardinalis canonizationis negotium promoveretur, quando², si Deo adspirante, ut

¹ Haec addendum foret *apicem*; vel cum Cherubin. legendum *Apostolatam* (R. T.).

² Aptius quod pro *quando* legeretur (R. T.).

Qui novos processus faciendos decreverunt.

Leo XI ad ulteriora procedi iussit.

Hic Pontifex pariter negotium canonizationis promovit.

sperabatur, successisset, magno cum Ecclesiae suae augmento decoris, et credentium, praesertim sacerdotalis ordinis, fructu, gestum iri constabat.

Regesque et principes idem expostularunt.

§ 49. Accedebant etiam charissimorum in Christo filiorum nostrorum Philippi III Hispaniarum regis catholici, Sigismundi etiam III Poloniae regis, et Constantiae reginae, illustrium principum, et aliorum multorum preces quibus a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris praedictis, et a nobis, id saepius postulaverant et postulabant.

Supradicti ergo auditores completo processu et re mature examinata, Caroli canonizationem fieri postulerunt.

§ 50. Quamobrem, cum in eadem causa absque mora progredi auditores mandavisse, ipsi ex novo processu, auctoritate apostolica, per venerabiles fratres nostros Philippum Comensem et Claudium Placentinum episcopos confecto, et, ad se misso mandato nostro, diu multumque negotio discusso et accurate examinato, nobis primum, deinde cardinalibus praedictis tandem retulerunt, constare de Beati Caroli sanctitate vitae, excellentia fidei, et miraculis, et omnia ad canonizationem a sacris canonibus requisita legitime fuisse probata, ita ut, si nobis videretur, ad Servi Dei canonizationis solemnem actum procedere possemus¹.

Supradicti cardinales causam accuratissime recenserunt et in eandem sententiam conveniunt.

§ 51. Restabat ut relationem auditorum et universam causam de more iisdem cardinales accuratissime recenserent et pro rei gravitate recognoscerent; id quod cum recte fideliter praestitissent, idemque omnes censuissent, ac deinde venerabilis frater noster Dominus episcopus Ostiensis et Veliternensis S. R. E. cardinalis Pinellus nuncupatus, eorum antiquior, suam collegarumque sententiam cum totius summam processum retulisset in consistorio nostro secreto, reliqui cardinales, qui aderant, in eandem sententiam concesserunt.

¹ Edit. Main. legit *possumus*; nos aptiorem censuimus lect. Cherub. (R. T.).

§ 52. Quapropter sequenti publico consistorio, in quo pro canonizatione diserte dixit dilectus filius Iulius Roma aulae nostrae consistorialis advocatus, ac nomine praedicti Philippi regis nobis humiliter supplicavit, nos de tanti momenti negotio, ut par erat, deliberaturos cum iisdem cardinalibus et episcopis in Curia praesentibus respondimus, et cardinales et episcopos, qui tunc aderant, hortati sumus, ut eleemosynis, ieiuniis et orationibus Spiritus Sancti auxilium devote implorarent.

§ 53. Cum vero in semipublico consistorio, quod ex more deinde habuimus, vocatis non solum cardinalibus sed etiam patriarchis, archiepiscopis, et episcopis praedictis, ac praesentibus nostris ac Sedis apostolicae notariis, ac sacri Palatii nostri Apostolici causarum auditoribus, nos de vita et miraculis Beati Caroli, quae oportebat, proposuissemus, omnes beatum Carolum canonizandum esse apertis suffragiis censuerunt.

§ 54. Quorum unanimi consensu audito, aperuimus os nostrum in benedictionibus, et gratias egimus divinae clementiae, quod tantam gratiam tribuisset puero suo, ac per eum honorificare vellet ministerium nostrum, et canonizationis declaravimus diem, adhortantes omnes, ut iunctis nobiscum precibus, eleemosynis, ieiuniis et sacrificiis Spiritus Sancti gratiam infirmitati nostrae in eam rem procurarent.

§ 55. Denique, cum nihil restaret eorum, quae ex sanctorum Patrum auctoritate, sacrorum canonum decretis, ac S. R. E. antiqua consuetudine agenda et observanda sunt, hodie in sacrosanta beati Petri principis apostolorum basilica, in qua solemniter, cum iisdem venerabilibus fratribus nostris S. R. E.

¹ Ita legimus cum Cherub. edit. Main. habet *deliberaturi* (R. T.).

In publico consistorio advocatus aulae consistorialis Papae de canonizatione diserte dixit et regis Philippi nomine supplicavit.

Pontifex in semipublico Consistorio de hoc negotio habuit et omnes beatum Carolum canonizandum esse dixerunt.

Hic Pontifex Deo gratias egit.

Hic quoque die 4 novembris 1610 et religiosis viris, sanctis, etc. Pontifex beatum Carolum canonizandum esse pronuntiavit, et sanctorum canonum decretis, etc. etc. etc.

cardinalibus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis praedictis, Romanae Curiae praelatis, officialibus, ac familiaribus nostris, clero saeculari, et regulari, ac maximam populi frequentiam, mane convenimus, post repetitas pro canonizationis decreto petitiones nomine eiusdem Philippi regis a dilecto filio nostro Ferdinando sancti Eusebii presbytero cardinale per Iulium advocatum praedictum, post sacros hymnos, litanias, aliasque preces, post Spiritus Sancti gratiam rite imploratam, ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ac fidei catholicae exaltationem et religionis christianae augmentum, auctoritate Dei omnipotentis Patris et Filii et Spiritus Sancti, beatorum apostolorum Petri et Pauli, ac nostram, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium, patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum in Urbe praesentium consilio et unanimi consensu, bonae memoriae Carolum Borromaeum, dum vixit tituli sanctae Praxedis presbyterum cardinalem et archiepiscopum Mediolanensem, de cuius sanctitate vitae, fidei sinceritate, et miraculis plene constabat, et constat, Sanctum esse definivimus, ac sanctorum Confessorum Pontificum catalogo adscribendum decrevimus, prout praesentium tenore definimus, decernimus et adscribimus, illumque omnes fideles venerari mandavimus et mandamus.

§ 56. Statuentes, ut ab universali Ecclesia in eius honorem ecclesiae et altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur, aedificari et consecrari possint, et singulis annis die iv novembris festum ipsius et officium sancti Confessoris Pontificis ad breviarii romani praescriptum devote celebretur.

§ 57. Eademque auctoritate omnibus christifidelibus, vere poenitentibus et confessis, qui annis singulis eodem die festo ad sepulchrum, in quo corpus eius re-

quiescit, devote accesserint visitandum, unum annum, et unam quadragenam, iis vero qui in eiusdem festi octavam, quadragesima dies de iniunctis seu quomodolibet debitis poenitentibus, misericorditer in Domino relaxavimus, ac relaxamus in formam Ecclesiae consuetam.

§ 58. Postremo Deum Patrem aeternum, regemque gloriae Christum Patris sempiterni Filium, ac sanctum Paraclitum Spiritum, unum Deum, unum Dominum laudibus et confessionibus venerati, sacroque hymno decantato, solemni oratione Confessorum Pontificum per beati Caroli merita rite sumus precati, atque ad altare sancti Petri Apostoli missam egimus, cum eiusdem Sancti Pontificis commemoratione, omnibusque christifidelibus tunc praesentibus plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem concessimus.

§ 59. Equum est igitur, dare nos gloriam et honorem et benedictionem Viventi in saecula saeculorum, qui benedixit conservum nostrum in omni benedictione spirituali, ut esset sanctus et immaculatus coram ipso; et, cum illum dederit nobis Dominus tamquam fulgentem stellam in hac nocte peccatorum, tribulationum nostrarum, adeamus ad divinam clementiam ore et opere supplicantes, ut Carolus Ecclesiae, quam vehementer dilexit, prosit etiam meritis et exemplo, adsit patrocinio, et in tempore iracundiae fiat reconciliatio, per Christum Dominum nostrum.

§ 60. Caeterum, quia difficile foret praesentes nostras litteras ad singula loca, ubi opus esset, deferri, volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem ubique fides habeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Deinde ad altare sancti Petri missam egit cum sancti Caroli commemoratione

Dat postremo gloriam Deo unumque apud eum orare hortatur, ut beatum Carolum ecclesiae suae patronum praestare dignetur.

Exemplis huius bullae creditur.

Sanctionemque poenitentem apponit.

§ 61. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum decreti, definitionis, adscriptionis, mandati, statuti, concessionis, elargitionis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCX, kalendis novembris, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 1 novembris 1610, pontif. anno vi.

Papae subscriptio.

✠ EGO PAULUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

Card. hinc subscripti.

- ✠ Ego A. Mariae episcop. Praenestinus, card. Gallus.
- ✠ Ego Antonius episcop. Albanen., card. Saulus.
- ✠ Ego Evangelista tit. S. Laurentii in Lucina, presb. card. Cusentinus.
- ✠ Ego Fr. Gregorius tit. S. Mariae Trans-tyb., presb. card. de Monte Elpero.
- ✠ Ego Franc. Maria tit. S. Mariae in Araeae, presb. card. a Monte.
- ✠ Ego Flaminius tit. S. Mariae de Pace, presb. card. Platus.
- ✠ Ego Federicus tit. S. Mariae Angelorum, presb. card. Borromaeus.
- ✠ Ego Petrus tit. Ss. Io. et Pauli, presb. card. Aldobrand. S. R. E. Camerarius.
- ✠ Ego Octavius tit. S. Sabiniae, presb. card. Bandinus.
- ✠ Ego Laur. tit. S. Laurentii in Pane et Perna, presb. card. Blanchettus.
- ✠ Ego Bart. tit. S. Mariae in Porticu, presb. card. Caesius.
- ✠ Ego Franc. tit. S. Mariae de Populo, presb. card. Mantica.
- ✠ Ego Io. Bapt. tit. S. Prisciae, presb. card. Bevilacqua.
- ✠ Ego Dominicus tit. S. Petri in Monte Aureo, presb. card. Thuscus.

- ✠ Ego Robertus tit. S. Mariae in Via, presb. Card. Bellarminus.
- ✠ Ego Dominicus Ss. Duodecim Apost., presb. card. Gymnasius.
- ✠ Ego Ant. tit. S. Crucis in Hierusalem, presb. card. Zappata.
- ✠ Ego Carolus tit. S. Clementis, presb. card. de Comitibus.
- ✠ Ego Iac. tit. S. Stephani in Monte Coelio, presb. Card. Sannesius.
- ✠ Ego Erm. tit. S. Mariae Transpontinae, presb. card. de Valentibus.
- ✠ Ego Ferdinandus tit. sancti Eusebii, presb. card.
- ✠ Ego Scipio tit. S. Chrysogoni, presb. card. Burghesius, Maior Poeniten.
- ✠ Ego Io. Garzia tit. Ss. Quatuor Coronatorum, presb. card. Millinus.
- ✠ Ego Marcellus card. Lantes tit. Ss. Quirici et Iuliae.
- ✠ Ego Fr. card. de la Rochefoucault tit. S. Calixti.
- ✠ Ego Michael Angelus Tontus card. Nazarenus tit. S. Bartholomaei.
- ✠ Ego Fabritius cardinalis Verallus tit. S. Augustini.
- ✠ Ego Io. B. tit. S. Sixti card. Lenius.
- ✠ Ego Alex. S. Laur. in Dam. diae. card. Montanus S. R. E. vice-cancellarius.
- ✠ Ego Odoar. S. Eustachii diae. card. Farnesius.
- ✠ Ego A. S. Angeli in Foro Piscium diae. card. Perettus.
- ✠ Ego Io. Bapt. S. Mariae in Cosm. diae. card. Daetus.
- ✠ Ego A. S. Agathae. diae. card. Capponius.

CLXIV.

Declaratio et extensio Constitutionis Clementis VIII circa formam communicandi indulgentias ad canonicos et

Eiusque festum die iv eiusdem mensis agi praecipit.

Eadem die eius sepulchrum visitantibus indulgentias elargitur.

*capitulum basilicae Lateranensis de Urbe, et alios quoscumque huiusmodi facultatem communicandi indulgentias habentes*¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Quae salubriter a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus constituta sunt, ut ab omnibus praesertim in almâ Urbe nostrâ inviolabiliter observentur, ex officii nostri debito providere tenemur, prout in Domino conspicimus expedire.

Clemens VIII praescripsit omnibus regularibus et institutis formam sibi aggregandi alias confraternitates et congregationes, cum indulgentiarum communicatione, ut in sua Constitutione citata.

§ 1. Olim siquidem felicitis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster (volens nonnullas pravas consuetudines tollere, quae irrepserant in usu facultatum a Sede Apostolicâ concessarum nonnullis regularibus Ordinibus, religionibus et institutis, ac etiam christifidelium saecularium archiconfraternitatibus et congregationibus diversarum nationum, nominum et institutorum, tam in praedictâ almâ Urbe nostrâ, quam in aliis civitatibus et locis christiani orbis institutis, erigendi et instituendi, nec non etiam sibi aggregandi confraternitates et congregationes, eisque privilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias et indulta sibi concessa respective communicandi) perpetuo valiturâ Constitutione, quae incipit, *Quaecumque a Sede Apostolicâ*, facultates huiusmodi moderando, indulgentias, aliasque spirituales gratias communicandas, et formulam easdem confraternitates et congregationes erigendi, instituendi, aggregandi, et respective communicandi praescripsit, et alia constituit, voluit et ordinavit, prout in litteris in huiusmodi formâ Brevis,

¹ Circa praescriptam formam communicandi indulgentias, vide supra Constit. CCCL Clementis VIII quae incipit, *Quaecumque* (in h. n. edit. CCCLXII, quam vide supra pag. 138 huius voluminis).

sub datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die VII septembris¹ MDCIV, pontificatus sui anno XIII desuper expeditis plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut accepimus, dilecti filii capitulum et canonici basilicae Lateranensis de eadem Urbe, diversas ubique constitutas ecclesias, vel capellas, seu altaria, vel oratoria eidem basilicae submittere, subiicere, annectere, incorporare, ac in basilicae praedictae membrum recipere, atque in submissione, subiectione, annexione, incorporatione et receptione huiusmodi eisdem, nec non aliis similiter ecclesiis, capellis, altaribus, seu oratoriis, et piis locis aedificatis et constructis in solo Lateranensi varias indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, indulta et privilegia, concedere soleant, dictae Constitutionis formâ, eo quod in eâ se non comprehendendi praetendant, minime servatâ;

§ 3. Propterea nos, volentes ut Constitutio praedicta tam ab eisdem Lateranensis ecclesiae capitulo et canonicis, quam ab aliis quibuscumque ius et facultatem communicandi huiusmodi indulgentias habentibus, ut par est, sine discrimine in posterum observetur, Constitutionem et litteras praedictas dicti Clementis praedecessoris cum suis clausulis et decretis ad basilicae Lateranensis et aliarum basilicarum et ecclesiarum quarumcumque capitula, canonicos, et quasvis alias² personas, similes facultates habentes, illisque utentes, ad effectum videlicet, ut ipsa capitula et canonici ac personae nullas in posterum indulgentias communicari possint, nisi praedictae Constitutionis formâ servatâ, et eas solummodo, quae a nobis illis praescribentur, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium extendimus, et ab ipsis, perinde

¹ Loco cit. in notâ praec. est *decembris* (R. T.).

² Edit. Main. habet *aliis* (R. T.).

Canonici et capitulum basilicae Lateranensis de Urbe in dicta Constitutione non comprehendendi praetendebant.

Hic igitur Pontifex declarat dictum capitulum Lateranense et alia quaecumque quoad indulgentias per ea alios communicandos comprehendendi.

ac si eorum expressa mentio in dictis litteris facta esset, perpetuis futuris temporibus, sub poenis in eisdem litteris contentis, inviolabiliter observari praecipimus et mandamus.

Clausulae de regularibus.

§ 4. Non obstantibus praemissis, et omnibus illis, quae idem Clemens praedecessor dictis in litteris voluit non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque. Volumus tamen, quod indulgentiae, peccatorum remissiones, gratiae et privilegia per dictum capitulum et canonicos Lateranenses vigore indultorum eis a Sede praedictâ concessorum quibusvis ecclesiis, capellis, altaribus, oratoriis, et locis piis hactenus concessa et communicata in suo robore permaneant;

Transumptorum fides.

§ 5. Quodque praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, etc., III novembris MDCX, anno VI.

Dat. die 3 novembris 1610, pontif. an. VI.

CLXV.

*Confirmantur constitutiones Collegii Borromaei Papiensis a Friderico cardinali Borromaeo correctae et in volumen reductae*¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Sixtus V constitutiones collegii Papiensis confirmavit.

§ 1. Alias felicitis recordationis Sixtus Papa V praedecessor noster, supplicationibus dilecti filii nostri Friderici tituli

sanctae Mariae Angelorum presbyteri cardinalis Borromaei nuncupati, tunc in minoribus constituti, ac collegii etiam Borromaei nuncupati in civitate Papiensi erecti administratoris, inclinatus, constitutiones et ordinationes pro dicti collegii recte administrandi gubernandique ratione iuxta mentem et voluntatem gloriosae memoriae sancti Caroli, nuper a nobis suffragantibus eius meritis ad omnipotentis Dei laudem et Catholicae Ecclesiae exaltationem numero et cathologo Sanctorum adscripti, ipsius collegii fundatoris editas perpetuo confirmavit et approbavit, et per ipsius collegii administratorem, rectorem, et collegiales, aliasque dicti collegii personas tunc et pro tempore existentes observari mandavit, prout in ipsius Sixti praedecessoris litteris in simili formâ Brevis expeditis plenius continetur¹.

§ 2. Cum autem, sicut dictus Fridericus cardinalis nobis nuper exposuit, nonnullae ex dictis constitutionibus et ordinationibus, utiliter et salubriter tunc editae, temporum varietate et rerum vicissitudine sic exigentibus correctae, et aliae de novo de ipsius Friderici cardinalis mandato additae, in unum volumen compilatae, revisae et approbatae fuerint, cupiatque idem Fridericus cardinalis constitutiones et ordinationes huiusmodi sic correctas, immutatas, de novo additas, revisas et approbatas pro illarum substantiâ firmiori, ac ut inviolabiliter ab administratore, rectore, collegialibus, et personis praedictis, aliisque, ad quos pro tempore spectabit, inviolabiliter observentur, nostro et Apostolicae Sedis munimine roborari, nobis idcirco dictus Fridericus cardinalis humiliter supplicaverit, ut easdem constitutiones et ordinationes correctas, immutatas, et de novo

Eas vero cum immutatas aliqua ex parte duxerit cardinalis Fridericus Borromaeus.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

¹ Quas vide in tom. VIII pag. 837 (R. T.).

editas¹ confirmare de benignitate apostolica dignaremur:

Clausulae.

§ 3. Nos igitur, constitutionum et ordinationum praedictarum tenores praesentibus, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso praesentibus insererentur, pro expressis et insertis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, constitutiones et ordinationes praedictas sic correctas, immutatas et de novo additas, revisas et approbatas, omniaque et singula in eis contenta, pro optimo ipsius collegii illiusque collegialium et rerum et bonorum regimine et administratione, apostolicam auctoritatem, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, ac illis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti, defectus, si qui intervenerunt in eisdem, supplemus, ipsiusque collegii administratorem, rectorem et collegiales, aliasque dicti collegii personas, nunc et pro tempore existentes, ad earumdem constitutionum et ordinationum observantiam teneri et obligatos existere, ac ob illarum non observationem poenas in eisdem constitutionibus et ordinationibus contentas incurrere volumus.

Sic in iudiciis definiendum.

§ 4. Et ita per quoscumque iudices et commissarios quavis auctoritate fungentes etiam causarum Palatii Apostolici auditores et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatam eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et declaramus.

Executores deputantur.

§ 5. Et nihilominus venerabilibus fratribus nostris archiepiscopo Mediolanensi, ac Papiensi et Laudensi episcopis praesentes committimus et mandamus,

¹ Videretur legendum *additas* (n. T.).

quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, constitutiones et ordinationes praedictas ab eiusdem collegii administratore, rectore, collegialibus, et aliis personis, nunc et pro tempore existentibus, etiam sub censuris et poenis tam ecclesiasticis quam pecuniariis, eorum et cuiuslibet ipsorum arbitrio moderandis et applicandis, reclamatione, recursu aut exceptione quibuscumque cessantibus, inviolabiliter observari faciant; contradictores quoslibet et rebelles, ac eisdem constitutionibus et ordinationibus non parentes, per easdem censuras et poenas, appellatione postposita, compescendo, ipsasque censuras et poenas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrarium.

§ 6. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de¹ una, et concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dicti collegii, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, aut aliis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur

¹ Perperam edit. Main. legit ac (n. T.).

et exprimerentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque: aut si administratoribus, rectori, collegialibus et personis praedictis, vel quibusvis aliis, communiter aut divisim, ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die III decembris MDCX, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 3 decembris 1610, pontif. an. VI.

CLXVI.

Quod archiepiscopi et episcopi, in partibus Indiarum maris Oceani sub ditione regis catholici existentibus, non possint suscipere munus consecrationis, nisi in dictis partibus Indiarum¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Causae faciendi decreti.

§ 1. Accepimus, non sine animi nostri dolore, quod (licet felicis recordationis Gregorius Papa XIII praedecessor noster per suas in simili forma Brevis expeditas litteras² monuerit et attente hortatus fuerit omnes et singulos archiepiscopos et episcopos, de quorum personis metropolitanis seu cathedralibus ecclesiis in partibus Indiarum maris Oceani sub ditione charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici existentibus

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Quas non puto esse in Bullario (n. T.).

provisum erat et ex tunc futuris temporibus provideretur, ut ex Hispania in primo transitu navium ad partes Indiarum praedictarum, de huiusmodi transitu certiores facti, ad ecclesias suas personaliter accederent, alioquin fructus ipsarum ecclesiarum usque ad eorum adventum ad ecclesias praedictas decurrendos amitterent) nihilominus promoti ad ecclesias huiusmodi, seu multi ex illis, absque legitima causa ad suas ecclesias accedere differunt, et, in Hispania commorantes, fructus, redditus et proventus earumdem ecclesiarum exigunt, non sine animarum sibi commissarum salutis detrimento.

Decretum de quo in rubrica.

§ 2. Quare nos, huic malo, quantum cum Domino possumus, obviare cupientes, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, omnibus et singulis archiepiscopis et episcopis, de quorum personis metropolitanis seu cathedralibus ecclesiis in partibus Indiarum maris Oceani sub ditione dicti Philippi regis existentibus ex nunc de caetero perpetuis futuris temporibus provideri contigerit, ne alio in loco quam in partibus Indiarum praedictarum munus consecrationis suscipiant, apostolicam auctoritatem, tenore praesentium, perpetuo inhibemus.

Indultorum non nullorum concessio pro faciendi in his consecratione.

§ 3. Et quia illis impossibile foret munus consecrationis infra tres menses, prout de iure tenentur, a die illorum provisionis et professionis huiusmodi computandos, suscipere, et in partibus Indiarum praedictarum plures episcopi, qui muneris consecrationis huiusmodi impensionem assistant, difficile semper convenire possunt, idcirco sic promotis tempus trium mensium, ad suscipiendum munus consecrationis praefixum, a die eorum ad primum portum insularum sive continentis, ubi eorum existunt ecclesiae dictarum Indiarum, appulsus currere debere declara-

mus, et insuper eisdem sic provisus, ut in defectum episcoporum et abbatum, assistentibus eum episcopo duabus personis in dignitate apostolica constitutis munus consecrationis suscipere libere et licite possint et valeant, auctoritate et tenore praedictis concedimus et indulgemus. Quodque sic promoti, qui in primo transitu navium ad partes Indiarum praedictarum de huiusmodi transitu certiores facti ad ecclesias suas personaliter absque causâ necessariâ non accesserint, iuxta praedicti Gregorii praedecessoris litterarum tenorem, quas per praesentes etiam confirmamus et innovamus, fructus, redditus et proventus suarum ecclesiarum usque ad eorundem adventum ad ecclesias praedictas decurrendos amittant, illisque privati existant et censeantur¹; prout nos harum serie, auctoritate et tenore similibus, omnibus fructibus, redditibus et proventibus huiusmodi privamus, illosque pro ornamentis et paramentis ecclesiasticis, et fabricâ, ac aliis rebus ad cultum divinum in dictis ecclesiis magis necessariis assignamus, applicamus et appropriamus.

§ 4. Ut autem mens et voluntas nostra in praemissis debitae executioni demandetur, dilectis filiis capitulis ecclesiarum, quarum praesules in dicto transitu illuc non accesserint seu munus consecrationis alio in loco susceperint, fructus, redditus et proventus praedictos in ornamenta et paramenta ecclesiae, necnon fabricam et alias res ad cultum divinum magis necessarias, dividendi atque distribuendi licentiam, facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

§ 5. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictarum ecclesiarum, iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetu-

1 Supple v. declaramus, quod praecessit (R. T.)

tinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium earum praesulibus quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Caeterum, quia difficile foret, praesentes litteras ad singula quaecumque loca, ubi necesse fuerit, deferri, volumus, quod transumptis praesentium litterarum, sigillo alicuius praelati ecclesiastici munitis et manu notarii publici subscriptis, eadem fides, tam in iudicio quam extra illud, ubilibet adhibeatur, quae ipsis litteris originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die vii decembris MDCX; pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 7 decembris 1610, pontif. an. vi.

CLXVII.

Facultas archiepiscopis et episcopis Indiarum Occidentalium celebrationem conciliorum provincialium ad duodennium differendi¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Romani Pontificis circumspecta providentia interdum ea, quae per Romanos Pontifices provide et mature statuta et ordinata fuerunt, novis supervenientibus causis cogitur immutare, prout, rerum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspicit salubriter in Domino expedire.

§ 1. Aliâs siquidem felicitis recordatio-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Transumptis
danda fides.

Gregorius XIII

episcopis India-
rum Occidenta-
lium praecepit
concilium provin-
cialiale quolibet
septennio cele-
brare.

Quod cum ni-
miam sit diffi-
cile.

nis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, per suas in simili formâ Brevis expeditas litteras archiepiscopis et episcopis in Indiis Occidentalibus existentibus inter alia, ut concilium provinciale de septennio in septennium celebrare deberent, praecepit et iniunxit, prout in litteris praedictis plenius continetur¹.

§ 2. Cum autem, sicut ex insinuatione charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nuper accepimus, magna et gravia incommoda ex frequentia celebrationis conciliorum huiusmodi nascentur, cum propter non residentiam episcoporum apud ecclesias suas, qui ob longa et difficilia etiam cum vitae periculo itinera² maiori ex parte temporis ab ecclesiis suis absunt, tum etiam propter parum utiles fructus, qui ex crebra celebratione conciliorum huiusmodi proveniunt, eo quod, ubi in conciliis huiusmodi nonnulla decreta seu statuta pro felici provinciarum et dioecesium directione et gubernio facta et ordinata sunt, antequam episcopi ad dioeceses suas iam reversi illa debitae executioni demandari facere possint, ad concilia provincialia huiusmodi celebranda iterum convocantur:

§ 3. Nos praemissis et aliis iustis causis opportune providendum de solita Sedis Apostolicae benignitate censuimus. Igitur archiepiscoporum et episcoporum praedictorum commoditatibus, quantum cum Domino possumus, consulere volentes, motu proprio, et ex certa scientia nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum, ut archiepiscopi et episcopi Indiarum Occidentalium ex causis superius expressis concilii provincialis cele-

1 Hae quoque desunt (R. T.).

2 Perperam edit. Main. legit *itinere* (R. T.).

brationem ad duodecim annos differre possint (nisi aliud per Sedem Apostolicam postea ordinatum fuerit, vel episcopis et archiepiscopis ipsis quodcumque visum fuerit frequentiori opus esse celebratione) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 4. Non obstantibus praedictis Gregorii praedecessoris litteris, ac in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die vii decembris MDCX, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 7 decembris 1610, pontif. an. vi.

CLXVIII.

Declaratur, nova statuta edita pro seminario militari sancti Iacobi de Spatha, et sancti Benedicti de Avis in civitate Colimbriensi, non per Ordinarium, sed per collectorem Portugalliae esse approbanda: priores autem et commendatarii dictarum militiarum a contributione faciendâ caeteris seminariis, tam erectis quam erigendis, eximuntur¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Aliâs charissimi in Christo filii nostri Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis catholici nomine nobis exposito, quod magna pars parochialium ecclesiarum regnorum Portugalliae et Algarbiorum, praesertim in Ulixbonensi, Elborensi, Colimbriensi, Elnensi, Faronensi, Portalegensi, et aliis forsan dioe-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Derogatio con-
trariorum.

Paulus colle-
gium Colimbriae
pro huius Mil-
itibus erigenda
verat

Inobedientis
amittant fructus
interim decur-
rendos;

Quos perci-
piendi et expen-
dendi pro eccle-
sia ius tribuit
capitulis

Derogatio con-
trariorum.

Exordium.

cesibus, constabat ex praeceptoribus seu commendis Militiarum sancti Iacobi de Spatha sub regulâ sancti Augustini, et sancti Benedicti de Avis sub Regulâ eiusdem sancti Benedicti; quae parochiales ecclesiae, tam quoad animarum curam quam quoad alia necessaria, per presbyteros Ordinum earumdem Militiarum respective professos (a praedicto Philippo rege, qui etiam dictarum Militiarum perpetuus administrator apostolicâ auctoritate deputatus existit, pro tempore praesentandos, et ab Ordinariis locorum respective instituendos) gubernari solebant; et multae illarum in civitatibus et oppidis praecipuis eorumdem regnorum existebant, et propterea non solum per priores et rectores, sed etiam per diversos alios earumdem Militiarum beneficiatos collegialiter deserviri solebant, quod quidem nonnisi adhibito magno idoneorum ministrorum numero fieri poterat; et, licet in conventibus dictarum Militiarum tum grammaticae tum morali theologiae operam navarent, nonnulli tamen in Colimbriensi et Elborensi universitatibus studiorum generalium, expensis dictarum Militiarum, seorsim et separatim, et absque aliquâ clausurâ vel regularis disciplinae observantiâ, litterarum studiis incumbabant, ut postea de prioratibus et aliis beneficiis earumdem Militiarum provisi dictis ecclesiis inservirent: quoniam tamen praedictae Militiae pro ipsarum ecclesiarum regimine et administratione maiori eruditorum numero indigebant, nos, dicti Philippi regis et administratoris supplicationibus tunc humiliter porrectis inclinati, per alias nostras in simili formâ Brevis expeditas litteras, in praedictâ universitate studii generalis Colimbriensi unum collegium seu seminarium Militiarum praedictarum (in quo, sub unius rectoris a praedicto Philippo rege et pro tempore existente di-

ctarum Militiarum administratore, seu magno magistro, ad nutum deputandi et amovendi curâ et gubernio, aliqui praedictarum Militiarum religiosi sub regulari clausurâ et obedientiâ sacrae theologiae seu iuri canonico operam dare debeant) perpetuo ereximus et instituimus, et, inter alia, ut praedictum collegium, seu seminarium militare, et collegiales in illud pro tempore admittendi iuxta statuta et regulas suorum Ordinum et alias pro felici illius gubernio de novo faciendas (dummodo licitae et honestae ac sacris canonibus, et Concilii Tridentini decretis, nec non constitutionibus apostolicis conformes existerent, et ab Ordinario loci tamquam a Sede Apostolicâ approbatae¹ prius examinarentur et approbarentur) regi et gubernari deberet, statuimus et ordinavimus².

§ 2. Ut autem praeceptores, commendatarii, priores, rectores, et alii beneficiati ac milites dictarum Militiarum onus contributionis faciendae pro maintenance dicti collegii, seu seminarii, facilius perferre possent, illos universos et singulos a quacumque aliâ contributione seminariis ecclesiasticis in quibusvis civitatibus et dioecesibus (attentâ eorumdem seminariorum illarum partium reddituum libertate, quodque ipsa seminaria non erant in quasi possessione exigendi contributionem a dictis Militiis) etiam perpetuo exemimus et liberavimus³, ac liberos fore et esse decrevimus, prout in dictis litteris plenius continetur.

§ 3. Nunc autem, cupientes per amplius collegii seu seminarii huiusmodi felici gubernio, ac rectoris, praepceptorum, collegialium, et alumnorum, aliarumque personarum in eo pro tempore

¹ Fors. pro *approbatue* legend. *delegato* (n. r.).

² Vide sup. pag. 217 h. vol. (n. r.).

³ Edit. Main. heic legit *eximimus et liberavimus*, et postea *decernimus* (n. r.).

Cuius statuta a locorum Ordinariis approbarentur.

Commendatarios autem, etc. a contributione quacumque carceris seminariis erectis faciendâ liberaverat, ut hinc uni parci essent contribuendo.

Nunc vero decernit nova statuta a collectoribus spoliarum R. C. esse approbanda.

degentium manutentioni prospicere, dictarum litterarum tenorem praesentibus pro expresso habentes, supplicationibus eiusdem Philippi regis et administratoris nobis etiam super hoc humiliter porrectis inclinati, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, statuimus et ordinavimus, quod nova statuta et regulae pro gubernio dicti collegii, seu seminarii, nonnisi per praesidentem et deputatos mensae conscientiae nuncupatos fieri possint: quodque illa, priusquam publicentur, per pro tempore existentem spoliarum et iurium Camerae Apostolicae debitorem in regno Portugalliae collectorem, non autem Ordinarium, examinentur et approbentur.

Et declarat commendatarios etc. exemptos esse a contributionibus seminariis, tum erectis, tum erigendis.

§ 4. Insuper, auctoritate et tenore praedictis, praeceptores, commendatarios, priores, rectores et alios beneficiatos dictarum Militiarum, nunc et pro tempore existentes, non solum a quacumque contributione seminariis puerorum ecclesiasticis tunc erectis, verum etiam in quibusvis civitatibus et dioecesibus per Ordinarios locorum in vim decretorum Concilii Tridentini erigendis et fundandis, faciendâ similiter perpetuo exemimus et liberamus; ac exemptos et liberos fore et esse, sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, pariter decernimus.

Executores deputat.

§ 5. Quocirca dilectis filiis curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, ac spoliarum et iurium Camerae nostrae Apostolicae debitorem in Portugalliae et Algarbiorum regnis collectori generali, ac officiali Colimbriensi per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum,

per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dicti Philippi regis, et pro tempore existentis administratoris, et aliorum praedictorum, seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos et eorum quemlibet eorumdem praemissorum effectu respective pacifice frui et gaudere; non permittentes eos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari; contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 9. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque apostolicis, ac in universalibus, provincialibus, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non Militiarum praedictarum et quarumcumque ecclesiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem collegio eiusque rectori et collegialibus aliisque personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie, ac aliâs, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et approbatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua, non au-

Contraria tollit.

tēm per clausulas generales idem importantes, mentio habenda esset, tenores huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliās in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque; aut si presbyteris, vel quibusvis aliis, communiter aut divisim, ab eādem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die VII decembris MDCX, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 7 decembris 1610, pontif. an. VI.

CLXIX.

Confirmatio concordiae inter rectorem et deputatos universitatis studii generalis Colimbriensis ex unā, et rectorem et presbyteros collegii Societatis Iesu etiam Colimbriensis ex alterā partibus, per quam ex redditibus dictae universitatis assignantur viginti millia scutorum pro restaurandis scholis dicti collegii¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam

Facti series.

§ 1. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filii rector, lectores, deputati et consilarii universitatis studii generalis Colimbriensis, et rectores², presbyteri et professores collegii Societatis Iesu etiam Colimbriensis, quod, cum aliās charissimus in Christo filius noster Philippus

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

² Vel potius legendum rector (n. r.).

Hispaniarum ac Portugalliae et Algarbiorum rex catholicus, tamquam dictae universitatis protector, die V iulii MDCIV praecepisset dictis rectori, lectoribus, deputatis et consiliariis universitatis huiusmodi, ut ex eiusdem universitatis redditibus quotannis ter mille scuta, usque ad summam viginti millium scutorum, rectori, presbyteris et professoribus collegii praedicti, uti membris dictae universitatis, ad effectum perficiendi inceptam fabricam scholarum, in quibus professores praedicti legerent humaniores litteras et artes liberales, cum declaratione, quod, si rector, presbyteri et professores praedicti aliquo tempore desinerent legere litteras humaniores et artes huiusmodi et recederent a conventis cum dicta universitate, tunc et eo casu illi tenerentur restituere dicta viginti millia scuta, eo quia dictae scholae sunt incorporatae praedicto collegio, nec ab eo separari possunt; dicti vero rector, lectores, deputati et consilarii universitatis huiusmodi, praesentato sibi mandato praedicti dicti Philippi regis, illi obtemperare recusassent sub diversis praetextibus, et praecipue quod dicta universitas non tenebatur construere, nec dare rectori, presbyteris et professoribus dicti collegii praedictas scholas; et subinde dictus Philippus rex, visis et mature consideratis rationibus quae per dictam universitatem afferebantur, die XX octobris MDCIX iterum praecepisset rectori, lectoribus, deputatis et consiliariis praedictis, ut ex redditibus dictae universitatis solverent rectori, presbyteris et professoribus dicti collegii dicta viginti millia scuta eo modo, quo aliās mandaverat, cum declaratione, quod, si rector, presbyteri et professores dicti collegii aliquo tempore desinerent legere dictas lectiones, praeter restitutionem dictorum viginti millium scutorum, ad quam tene-

rentur, deberent etiam permittere, ut spatio sex annorum alii lectores in dictis locis legerent, quo tempore aliae scholae per dictam universitatem construerentur; cumque inter rectorem, lectores, deputatos et consiliarios universitatis, et rectorem, presbyteros et professores collegii huiusmodi super solutione dictorum viginti millium scutorum materia quaestionis nonnullaeque aliae differentiae exortae essent; et rector, lectores, deputati et consilarii universitatis decem et septem millia scuta, quae ex venditione scholarum collegii antiqui artium, aliās officio¹ sanctae Inquisitionis, venditi ad universitatem praedictam, et non ad rectorem, presbyteros, et professores collegii praedicti, qui pretium praedictum habuerunt, spectare, aliaque praetenderent circa praemissa:

Concordia de qua in rubrica.

§ 2. Tandem rector, lectores, deputati et consilarii universitatis, et rector, presbyteri et professores collegii huiusmodi quaestionem et differentias omnes amicabiliter terminare cupientes, ad infrascriptam sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito devenerunt concordiam, videlicet: Quod rector, lectores, deputati et consilarii universitatis praedictae contenti sunt solvere, prout promiserunt, rectori, presbyteris et professoribus collegii huiusmodi supradicta viginti millia scuta iuxta formam et tenorem mandatorum regiorum supradictorum, cum praedicta declaratione et obligatione, quod, si professores huiusmodi desinant legere in supradictis scholis supradictas lectiones, rector presbyteri et professores huiusmodi sint contenti, prout ipsi sunt, quod rector, lectores, deputati et consilarii universitatis huiusmodi faciant legere dictas lectiones in dictis scholis per alios lectores spatio sex annorum a die quo professores praedicti amplius non

¹ Forsan legendum Officii (n. r.).

legent, quibus sex annis finitis, rector, lectores; deputati et consilarii universitatis huiusmodi restituere teneantur dictas scholas rectori et presbyteris collegii huiusmodi: Insuper quod, si dicta viginti millia scuta ad perfectionem dictae fabricae non sufficient, rectores, presbyteri et professores collegii huiusmodi non possint directe vel indirecte, etiam dicto Philippo rege iubente, praetendere et petere quidquam aliud; et ad hunc effectum renunciant omnibus mandatis regis super hoc in futurum obtinendis, et quovis modo expediendis: Praeterea quod rector, presbyteri et professores huiusmodi se obligent, prout se obligarunt, ad perficiendam fabricam infra sexdecim annos a die quo iste contractus sortitus fuerit effectum suum, expendendo in illa pecunias, quas rector, lectores, deputati et consilarii universitatis huiusmodi illis dabunt infra sex annos, et, si dictae pecuniae non sufficient, debeant supplere de suo, et perficiant dictam fabricam intra reliquos decem annos, qui supersunt pro complemento sexdecim annorum; et pro dicto supplemento dicti rector, lectores, deputati et consilarii cedunt rectori, presbyteris et professoribus collegii huiusmodi omne ius, si quod habent, super dictis decem et septem millibus scutis pretii supradictarum scholarum collegii antiqui artium; cum hoc tamen, quod per hanc cessionem nullum censeatur acquisitum ius universitati super dictis decem et septem millibus scutis: Ac etiam quod, si rector, presbyteri et professores collegii praedicti aliquo tempore desinant legere dictas lectiones, teneantur restituere infra sex annos, prout se obligarunt, dictae universitati sine aliqua contradictione supradicta scuta viginti millia, et suam ratam quolibet anno, nulla per rectorem, lectores, deputatos et

consiliarios huiusmodi praestitâ fidei-
sione, vel factâ obligatione: Et demum
voluerunt, quod, si in fabricâ dictarum
scholarum supradicta viginti millia scuta
non impenderentur, totum, quod supe-
rerit, sit supradictorum rectoris et pres-
byterorum dicti collegii, et illud univer-
sitati praedictae restituere non teneantur,
et aliâs, prout in instrumento seu scri-
pturis desuper confectis plenius dicitur
contineri.

Confirmari pe-
tuntur.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio
subiungebat, rector, lectores, deputati et
consiliarii universitatis, nec non rector,
presbyteri et professores collegii huius-
modi plurimum cupiant, supradictam
concordiam pro illius subsistentiâ et va-
lidity per nos approbari et confirmari;
ideo nobis humiliter supplicari fecerunt,
ut in praemissis opportune providere de
benignitate apostolicâ dignemur.

Confirmatur.

§ 4. Nos igitur, pacem et unitatem,
sublatis discordiis, quantum in nobis est,
confovere, ipsosque rectorem, lectores,
deputatos et consiliarios universitatis,
nec non rectorem, presbyteros et pro-
fessores collegii huiusmodi specialibus
favoribus et gratiis prosequi volentes,
et eorum singulos a quibusvis excommu-
nicationis, suspensionis et interdicti, aliis-
que ecclesiasticis sententiis, censuris et
poenis, a iure vel ab homine, quavis
occasione vel causâ latis, si quibus quo-
modolibet innodati existunt, ad effectum
praesentium dumtaxat consequendum,
harum serie absolventes et absolutos fore
censentes, huiusmodi supplicationibus
inclinati, concordiam praedictam, et inde
sequuta quaecumque, nec non instru-
mentum seu scripturas desuper confe-
ctas, ac omnia et singula in illis contenta
(licita tamen et honesta) apostolicâ au-
ctoritate, tenore praesentium, confirma-
mus et approbamus, illisque apostolicae
firmitatis robur adiicimus, ac omnes et

singulos, tam iuris quam facti, etiam sub-
stantiales, defectus, si qui in illis quomo-
dolibet intervenerint, supplemus.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus
et ordinationibus apostolicis, nec non
dictae universitatis, etiam iuramento,
confirmatione apostolicâ, vel quavis fir-
mitate aliâ roboratis, statutis et consue-
tudinibus, privilegiis quoque, indultis et
litteris apostolicis in contrarium prae-
missorum quomodolibet concessis con-
firmatis et approbatis. Quibus omnibus
et singulis, illorum tenores praesentibus
pro expressis habentes, illis aliâs in suo
robore permansuris, hac vice dumtaxat
specialiter et expresse derogamus, cae-
terisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum,
sub annulo Piscatoris, die 1 februarii
MDCXI, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 1 februarii 1611, pontif. an. VI.

CLXX.

*Monetur patriarcha Maronitarum, ut
immutatos a suo praedecessore ritus
restituât, et anathemate feriuntur, qui
Maronitas antistites in suae iurisdic-
tionis exercitio perturbant¹.*

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,

Venerabili fratri Petro patriarchae Maroni-
tarum Antiocheno, salutem et apostoli-
cam benedictionem.

Fraternitatis tuae litteras, quas nobis
detulit dilectus filius Christi servus Geor-
gius monachus, eo spiritualis letitiae af-
fectu accepimus, quo semper solemus,
quae ab istâ Ecclesiâ proficiscuntur, ita
Apostolicae Sedi charitate coniunctâ, ut

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Contraria tol-
lantur.Patriarchae
Maronitarum
studium pro gre-
ge sibi commis-
so laudatur.

disiuncta intervallo temporum, operante
scilicet divinâ gratiâ, ut qui in unitate
fidei unum sumus, locorum dissidiis mi-
nime seiungamur: sed maiori gaudio affe-
cit cor nostrum, quod ex eodem Geor-
gio cognovimus, fraternitatem tuam isto
in agro Dominico tuae curae commisso
sollicite versari, ac dare operam, ut, licet
inter istas calamitates constitutus flens
cogaris semina mittere, manipulos tam-
en, illosque pleniore, cum exultatione
portare Domino possis. Quamobrem
nos sollicitudinem tuam auctoritate divi-
nitus attributâ beati Petri Sedi iuvare
cupientes, motu nostro proprio, quae
tuae Ecclesiae in Domino utilia fore du-
ximus, significanda pro officii nostri de-
bito censuimus.

Recensentur
ritus nonnulli
a defuncto pa-
triarcha immu-
lati.

§ 2. Siquidem pervenit ad aures no-
stras bonae memoriae Petro patriarchae
decessori tuo visum esse nonnullos an-
tiquos ecclesiae vestrae mores mutare,
quod sane experientia docuit non aedi-
ficationi sed scandalo cedere; et, quia
multis factum est¹, non esse ab omnibus
usu receptum: ac propterea expedire du-
ximus per Apostolicam Sedem tibi per-
mitti ad pristinas consuetudines fideles
istos reducere. Relatum est enim apo-
stolatu nostro, patriarcham praedictum
decessorem tuum voluisse carnibus more
laicorum vesci archiepiscopos et episco-
pos, cum tamen a carnibus ex veteri
consuetudine perpetuo abstinerent. Uni-
versaeque nationi vestrae, quae totam
quadragesimam in abstinentiâ a vino et
piscibus celebrabat, piscium cibum et
potum vini permisisse. Et cum ieiunium
adventus Domini quadraginta diebus age-
retur, neque illud ante meridiem solvere
liceret, patriarcham tamen praedictum,
novitio ritu, a die festo sanctae Barba-
rae exordiendum decrevisse. Praeterea
in honorem beatorum apostolorum Petri

et Pauli dies triginta, aut pauciores, Ma-
ronitas ieiunare consuevisse, ab eodem
vero decessore tuo quindecim solos dies
ieiunandum constitutum esse, universi
etiam refragante consuetudine Orientis.
Cumque hebdomadam quadragesimam
praecedentem natio vestra lacticiinis so-
lis sine carnibus transigere consueverit,
nunc carnibus vesci passim omnes solere.
Quod in benedicendâ mensâ sacerdos
panem primum amplius non benedicit,
neque adstantibus tribuit, sicut usus erat,
sublato hoc etiam more multis in locis.

Quos ut resti-
tuât facultas ei
conceditur.

§ 3. Quas quidem antiquas consuetu-
dines, quoniam nihil contra fidem ca-
tholicam habere dignoscuntur, restitui
et servari, ut praefertur, libere posse
(quibuscumque decretis, constitutionibus
et ordinationibus praedicti patriarchae
contrariis non obstantibus), auctoritate
apostolicâ, tenore praesentium, concedi-
mus et indulgemus.

§ 4. Insuper, quoniam sic etiam ex-
pedire in Domino accepimus, sub ana-
thematis poenâ prohibemus (firmis re-
manentibus sacrorum canonum et apo-
stolicarum constitutionum poenis), ne
quisquam imposterum audeat fraternita-
tem tuam, tuosque successores violenter
inducere quovis modo ad promovendum
aliquem ad dignitates, vel gradus, seu
ordines ecclesiasticos, neve episcopos al-
iosque praelatos ecclesiasticos quomodo-
libet per se vel alios impediât, quominus
sua possint ecclesiasticam iurisdictionem
in subditos suos ubicumque locorum intra
fines sui territorii constitutos iuxta sa-
crorum canonum statuta libere exercere.

Anathemate fe-
riantur qui ex-
ceptis in exer-
cizio suae iurisdic-
tionis pertur-
bant.

§ 5. Praeterea sacrorum canonum de-
creta illa, quae ecclesiasticis personis in
sortem Domini vocatis debitum honorem
habendum esse decernunt, ac gravissimas
poenas transgressoribus irrogant¹, invio-
lata apud nationem vestram vigere, ut

Venerabili ad
patriarcham ut
facios Maronitas
moneat, ne ec-
clesiasticis mo-
lesti sint.

¹ Sic edit. Main.; an recte, nescio (R. T.).

¹ Perperam edit. Main. legit *irrigant* (R. T.).

par est, putabamus¹. Verum magno animi nostri dolore accepimus, non raro contra illa committi, ac humani generis hostis suggestione tam saeculares quam regulares ecclesiasticas personas laicorum Maronitarum iniuriis affici, ac violentas manus non raro perpeti, eosdemque² tamquam laicos tributis et vectigalibus angariari, immunitatis divino iure illis concessae nullâ habitâ ratione, propter quae non dubitamus irrideri vos ab inimicis vestris, et, quod deterius est, divinam maiestatem gravissime offendere et³ ad iracundiam illam provocare. Quare fraternitatem tuam hortamur et enixe in Domino requirimus, ut scelera huiusmodi evellere a populo isto omnino procures, neque permittas illos in tantis afflictionibus Deum oblivisci, ne aggravet in dies super vos manum suam.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus praemissis et aliis contrariis quibuscumque. Curet igitur fraternitas tua, zelo charitatis Dominicae super gregem istum, cuius pastor constituta est, ita in dies melius intendere, ut fructum, quem Dominus a nobis expectat, accipiat, teque regni caelestis muneribus abundantius donet, quod, ut per viscera misericordiae suae tribuere dignetur, supplices exoramus, et apostolicam benedictionem tibi iterum imperlimur.

Datum Romae apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae MDCX, sexto kalendas martii, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 24 februarii 1610, pontif. anno vi.

¹ Forsan legendum putamus (R. T.).

² Aptius legeretur eisdemque, nempe personas (R. T.).

³ Perperam edit. Main. legit est (R. T.).

CLXXI¹.

De abbatiarum, prioratuum, aliarumque domorum Congregationis monachorum beatae Mariae Montis Virginis Ordinis sancti Benedicti erectione; abbatumque et priorum, ac aliorum eis praeficiendorum electione; vocalium in capitulis praefinitione; novitiorumque, conversorum, et aliorum habitu atque regimine.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Postulat ratio pastoralis officii nobis, licet imparibus meritis, divinâ providentia commissi ut, Congregationum, ad divini cultus augmentum et religionis propagationem institutarum conservationi intendentes, illa statuamus et decernamus, per quae non solum ipsae Congregationes conservari, verum etiam incrementum suscipere valeant.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, aliâ dilectus filius Ioannes de Leonardis clericus regularis Congregationis Lucensis, ad restituendam et augendam regularem disciplinam monachorum Ordinis sancti Benedicti Congregationis Montis Virginis a felicis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro delegatus, decretis Concilii Tridentini inhaerens, et in vim facultatum sibi a dicto Clemente praedecessore attributarum, ne maior esset monachorum numerus quam eiusdem Congregationis redditibus ali posset, quaedam monasteria Ordinis et Congregationis praedictorum perpetuo retinenda, alia per modum provisionis et ad certum tempus reliqua² supprimenda decreverit; experientia vero compertum sit, in executione decretorum ipsius Ioannis difficultates et incommoda et detrimenta varia circa ecclesiasticum cultum, red-

¹ Hanc sumimus ex seq. volumine edit. Main. pag. 290 num. CCCXIII (R. T.).

² Huiusmodi vox reliqua abundat (R. T.).

Exordium.

Quia decreta a delegato apostolico edita, circa monasteria Congregationis retinenda et respective dimittenda, exequi minime opportunum fuit.

dituum¹, et monasteriorum conservationem et manutentionem nasci; et proinde dictus Clemens praedecessor multa ex illis sustulerit et immutaverit, multaque alia pro conservatione et augmento Ordinis et Congregationis praedictorum veniant abroganda:

Pontifex decernit quod monasteria vigintiquatuor sint, cum certo monachorum numero.

§ 2. Idcirco nos, dictorum decretorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, maturâ deliberatione desuper habitâ, hac nostra perpetuo valiturâ constitutione, perpetuo statuimus et ordinamus, quod monasteria, quibus tota Congregatio Montis Virginis constare debet, infrascripta vigintiquatuor sint, et in eisdem infrascriptis monachorum numerus ali debeat, qui neque minui, neque augeri, nisi quatenus augeatur dictorum monasteriorum redditus, possit.

Ex quibus tresdecim gubernentur per abbatibus.

§ 3. Videlicet: monasterium Montis Virginis de Monte, in quo sint monachi centum, computatis omnibus, tam professis quam oblati et famulis, ita tamen, ut dimidia saltem pars sint sacerdotes; monasterium sanctae Mariae Montis Virginis de Neapoli, in quo sint sexdecim; et monasterium Casae Maricanae, in quo quatuordecim, comprehensis professis, oblati et famulis, ut supra dictum est; monasterium sanctae Mariae Virginis de Capua, sanctae Mariae de Gratia terrae Pintae, sanctae Mariae Montis Virginis terrae Candidae, sanctae Mariae de Gratia Mariliani, sanctae Mariae Virginis de Aversa, et sanctae Agathae Urbis Romae, sancti Salvatoris de Gufero, sanctae Agathae de Apulia, sanctae Mariae Laventanae Montis Falcionis, sancti Ioannis de Argento; in quibus singulis sint monachi duodecim, omnibus supradictis computatis: praedicta vero monasteria gubernentur sub titulo abbatis, iisque non

¹ Nescio an hic exciderit vox computationem aut similis (R. T.).

praeficiantur nisi monachi spectatae virtutis et disciplinae:

§ 4. Monasteria sancti Honuphrii terrae Abbedinae, sanctae Crucis terrae Palmae, sancti Ioannis de Sarno, sancti Iacobi in terrâ Lauri, sancti Benedicti de Ariano, sancti Ioannis Baptistae de Castello, sancti Ioannis Baptistae Nuceriae, sancti Iacobi de Benevento, sanctae Mariae de Gratia de Carviscara, sanctissimi Corporis Christi Montis Aurei, sancti Iacobi terrae sancti Angeli de Scala; in quibus sint monachi sex pro quolibet monasterio, neque plures, neque pauciores, computatis omnibus supradictis: et monasteria praedicta gubernentur sub titulo prioris.

§ 5. Qui quidem priores, abbatibus decedentibus, per gradus praeficiantur monasteriis maioribus supradictis, prout eorum virtutum merita et administrationis ratio postulare videbuntur.

§ 6. Ex numero vero dictorum undecim priorum, qui erunt ad nutum amovibiles, tres eligantur per vota secreta ipsorum tantum undecim priorum, fabis albis et nigris in pixidem coniiciendis; et qui plura vota tulerint, hi vocem electivam in capitulo habeant; ea vero electio celebretur coram abbate generali, et duobus definitores, vel saltem uno, si alter aliquo impedimento intercedente adesse non poterit.

§ 7. Decanus vero, definitores, seu visitatores, procurator generalis in Urbe pro tempore existens, nec non supradicti omnes abbates, et magister novitiorum, qui tantum est ad praesens, et vicarius, similiter ad praesens existens, presbyterorum Montis Virginis, qui declaretur abbas, et deinceps eligetur ex supradicto numero abbatum, semper vocem habeant activam et passivam in capitulis generalibus et provincialibus, et in electione abbatis generalis definitorum.

§ 8. Omnesque abbates supradicti gau-

Alia vero undecim per priores ad ea eligendos.

Qui priores iuxta eorum merita sufficiantur in locum decedentium abbatum.

Et eorum tres coram abbate et definitores ab ipsismet undecim prioribus eligendi vocem activam habeant in Capitulo.

Decanus, definitores, procurator generalis, et omnes supradicti abbates vocem habeant in Capitulo et in electione abbatis generalis ac definitorum.

Abbatibus prae-

dicti gaudeant privilegiis abbatis Ordinis Camaldulensis.

deant et gaudere debeant omnibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, facultatibus et praeeminentiis, quibus gaudent abbates Camaldulenses quocumque iure.

Monachi maiores annis sexaginta qui abbates fuerint aut locis praedictis praefuerint per annos decem vocem habeant, si Capitulum velit.

§ 9. Monachi quoque senes et sexaginta annis maiores, cum fuerint abbates ad minus decem annis et seu per dictum temporis spatium iis locis praefuerint qui nunc abbatiae appellantur, licet velint cedere officio quod obtinent, habeant pariter vocem activam et passivam in omnibus capitulis et electionibus, si tamen ad id consenserit capitulum generale, et non alias.

In aliis monasteriis, decem et novem quae praedictis unita sunt, collocetur unus monachus cum converso vel oblato, sacerdos quadraginta annis maior, et hi censeantur de familia monasterii, cui illud in quo degunt monasterium unitum erit.

§ 10. In aliis monasteriis, seu domibus, et membris, quae praedictis monasteriis unita et annexa, vel aliter, reperiuntur, nulla in posterum constituatur familia, sed monachus tantum unus sacerdos, quadraginta annorum maior ac probatae vitae, cum uno converso seu oblato, collocetur, qui sint et censeantur ex familia, cui domus, seu membrum illud unitum fuerit, ac in eadem ecclesia celebrent, et bonorum et reddituum curam habeant. Huiusmodi vero monasteria, seu domus sint infrascriptae; videlicet: monasterium sanctae Mariae Magdalenae de Salerno; sanctae Mariae de Nive de Trivico; sancti Bartholomaei de Troia; sancti Ioannis Baptistae de Avellino; Annunciatae Altavillae; sanctae Mariae Annunciatae de Merculiano; Montis Virginis de Thiano; sanctae Mariae de Nive de Prata; sancti Leonardi de Montefusculo; sanctae Mariae de Ascensione de Cariffo; sanctae Mariae Annunciatae de Illiceto; sancti Donati de Asculo; sanctae Mariae de Tocco; sanctae Mariae de Boiano; sanctae Mariae Montis Virginis de Altovilla Capacii; sanctae Catharinae de sancto Martino; sanctae Mariae Annunciatae de Matalona; sanctae Mariae de Airola; et sancti Rocchi de Baniolo.

§ 11. In monasteriis autem Feudi, quod, sicut accepimus, membrum est monasterii Montis Virginis, et animarum curam habet, sint monachi, quot, sicut pariter accepimus, in eo esse solent, numero quinque; in monasterio Puteolano, quot ut asseritur hospitium est et membrum monasterii Neapolitani, numero tres; in reliquis domibus, seu membris, deputetur unus oblatus professus spectatae probitatis et aetatis, qui sit ex familia monasterii, cui domus annexa est, qui ecclesiae suppellectilis, aedium et reddituum curam habeat.

In reliquis domibus seu membris, alii deputentur, ut hic.

§ 12. Si vero forte contigerit, ut aliud seu aliqua ex monasteriis praedictis vel domibus ad formam monasterii redigantur, competenterque dotentur, ita ut duodecim in eo monachi, vel saltem sex alii possint, ut supra dictum est, tunc cum capituli generalis consensu et protectoris licentia restituantur sub abbatis vel prioris titulo respective gubernanda.

Si qua domus ad formam monasterii redigatur, cum competentis dote pro alendis duodecim monachis, vel saltem sex, tunc restituatur sub abbatis vel prioris titulo gubernanda.

§ 13. Praeterea ad propagationem Congregationis unum in monasterio Montis Virginis de Monte, et alterum in monasterio sanctae Agatae de Urbe novitiatum, in quibus, postquam fabrica et rebus necessariis instructi fuerint, novitii recipi et admitti ac sumptibus dictorum monasteriorum respective alii et manteneri debeant, ad instar aliorum dictae Congregationis novitiatuum, apostolica auctoritate, tenore praesentium, sine alicuius praepiudicio, perpetuo erigimus et instituimus.

Novitii us in monasterio Montis Virginis et sanctae Agathae de Urbe eriguntur.

§ 14. Illisque sic erectis et institutis, nec non novitiis et aliis personis regularibus professis in illis pro tempore existentibus, quod omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, praerogativis, antelationibus, favoribus, praeminentiis, indultis, licen-

Qui aliorum novitiatuum Congregationis privilegia omnibus perfruuntur.

1 Forsan legendum monasterio (R. T.)
1 Edit. Main. legit novitiis (R. T.).

tiis, aliisque gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus alii eiusdem Congregationis novitiatu et illorum novitii ac regulares personae de iure, statuto, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, ipsi pariter et pariformiter ac aequae principaliter, absque ulla prorsus differentia, in omnibus et per omnia ac si illis nominatim et expresse per praesentes concessa et impertita forent (etiamsi talia essent, quae specialem et individuum requirent mentionem, et sub generali expressione non comprehenderentur) uti, potiri et gaudere possint et valeant, auctoritate et tenore praedictis, itidem perpetuo concedimus et indulgemus.

§ 15. Quod vero ad uniuscuiusque loci qualitatem et novitiatu ac recipiendorum in novitios formam spectat, eorumque regimen, decreta super praedictis a Sede Apostolica evulgata omnino serventur.

§ 16. Et quoniam, ut ex statu personali monachorum dictae Congregationis nobis constitit, ex quorundam superiorum negligentia seu aliquo humano affectu factum est, ut ex eadem patria, et etiam ex eadem familia multoties maior numerus monachorum receptus fuerit, quam par erat seu monasterii redditibus, qui in eadem patria sunt, alii possent; decernimus non plures novitios quam tres eiusdem patriae in posterum in Congregatione praedicta recipiendos, nisi in defectum aliorum; quo casu recipiendi munus huiusmodi ad capitulum generale cum protectoris licentia spectet, et non aliter.

§ 17. Nemo etiam abbas, prior vel cellerarius creari possit in propria patria.

§ 18. Insuper duo alii novitiatu mo-

Quo vero ad novitios recipiendos, ac regendos, decreta Sedis Apostolicae serventur.

Qui et quot novitii recipiendi sint.

Abbas, prior vel cellerarius in propria patria non eligatur.

nachorum professorum arbitrato capituli generalis constituentur, in quibus novitii professi usque ab presbyteratus, vel saltem ad subdiaconatus ordinem, in observantia disciplinae monasticae, studiis incumbant.

Novitiatu duo alii arbitrio Capituli generalis instituantur.

§ 19. Sicut autem vestitus novitiorum a monachorum professorum distinctus esse debet, sic conversorum professorum vestitus a non professis distinctus omnino sit, et oblati non professis tabanus tantum cum beretto albi coloris concedatur.

Diversitas habitus pro diversitate monachorum.

§ 20. Volumus etiam et decernimus, ut filiationes monasteriorum, uti habent aliae congregationes sancti Benedicti, in congregationem huiusmodi introducantur;

Filiationes monasteriorum.

§ 21. Et tam abbates, quam priores praedicare verbum Dei in locis viginti-quinque milliaribus a suis monasteriis distantibus,

Abbas et priores ubi praedicare possint.

§ 22. Et postquam cursum in theologia peregerint, et quinque annos continuos legerint, gradum doctoratus suscipere cum licentia abbatis generalis, qui nullam tamen gaudeant exemptione, possint et valeant.

Qui et quando doctoratus gradum suscipiant.

§ 23. Ac omnes oblato, tam hactenus professi, quam qui in posterum emiserint professionem, debeant, post illam emissam, deferre scapulare parvum, latitudinis palmi, longitudinis usque ad genua, ac in ima parte ad figuram ovi redactum, cum cuculla rotunda, et sine cauda, ut dicunt, et dicto scapulari consuetam, dictaque professio non possit ab illis emitti, nisi de vita et moribus a religiosis monasteriorum, ubi servierunt, et tunc servient, fuerint approbati, ac servatis decretis a felicis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro conditis et publicatis: antequam vero emiserint dictam professionem, debeant gestare tunicam oblongam dumtaxat cum mantello et pileo.

Oblati professionem quando emittant et quo postea habituantur.

Novitiam-
que faciant.

§ 24. Hi autem omnes supradicti oblati teneantur per annum integrum novitiam facere, et, quae sunt necessaria, addiscere.

Alii servientes
quem habitum
gestant.

25. Alii vero, qui recipientur ad servitia utilia obeunda, nec emittent professionem, solum unam vestem usque ad genua, et non infra, oblongam, unâ cum mantello et pileo ad instar laicorum saecularium habere debeant.

Clausula hu-
ius Constitutio-
nis praeservati-
vae.

§ 26. Decernentes praesentes litteras, ac in eis contenta quaecumque, nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari seu impugnari, aut aliâ quomodolibet infringi vel retractari seu invalidari, aut in ius vel controversiam vocari, aut adversus eas et ea quodcumque iuris et facti vel iustitiae et gratiae remedium intentari, impetrari vel concedi ullatenus unquam posse, sed ab omnibus, quos concernunt et concernent quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari debere:

Decretum ir-
ritans.

§ 27. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, ac commissarios, quavis auctoritate fungentes, ac etiam S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio
contrariorum.

§ 28. Non obstantibus nostrâ ac Cancellariae Apostolicae regulâ de privilegiis ad instar non concedendis, ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non Congregationis et Ordinis praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et

litteris apostolicis, quibusvis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus, communiter aut divisim, ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die XIX maii MDCXI, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 19 maii 1611, pontif. an. VI.

CLXXII.

Mandatum episcopi Cenetensi, ac eius in spiritualibus vicario generali, nec non communitati et hominibus dictae civitatis, ne eorum quisque aliquid super appellatione causarum in praedictum dictae ecclesiae et Sedis Apostolicae innovare praesumat, sed omnino monitorium Clementis Papae VIII observari super hac re emanatum curet.

Paulus Papa V.

Venerabili fratri Episcopo Cenetensi, ac dilectis filiis, eius in spiritualibus vicario generali nec non communitati et hominibus civitatis Cenetensis, caeterisque prae-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

sentes litteras visuris, lecturis seu audituris, salutem et apostolicam benedictionem.

Recensentur
ea quae per Cle-
mentem VIII ge-
sta sunt.

§ 1. Aliâs felicitis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, ad tuenda ex pastoralis muneris debito Sedis Apostolicae et ecclesiae Cenetensis iura (cum civitatis Cenetensis huiusmodi etiam in temporalibus episcopo Cenetensi pleno iure subiecta esset, prout ad praesens est, et ideo appellationes a sententiis pro tempore a tribunali curiae episcopalis Cenetensis latis, etiam in causis mere profanis tam civilibus quam criminalibus, ipso iure ad Apostolicam Sedem devolvantur, et in causis huiusmodi ecclesia Cenetensis in quasi possessione existeret, prout ad praesens etiam existit) ne appellationes huiusmodi ad alios quoscumque, praeterquam ad ipsam Apostolicam Sedem, a quoquam temere interponerentur, opportune providere volens, universos et singulos cives, incolas et habitatores civitatis Cenetensis praedicti episcopi Cenetensis non solum spirituali sed etiam temporali iurisdictioni subiectos, per suas in huiusmodi formâ Brevis expeditas litteras, sub Dei omnipotentis et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, ac suae indignationis, nec non excommunicationis latae sententiae poenis, a quibus non nisi a se et Sede praedictâ, praeterquam in mortis articulo, quisquam absolvi posset, monuit, iisdemque universis et singulis districte praecipiendo mandavit, ne quisquam eorum a quibusvis sententiis in tribunali dictae curiae episcopalis, super quibusvis causis etiam mere profanis, tam civilibus quam criminalibus, eo usque latis, aut deinceps in perpetuum quando-cumque ferendis, appellationes ad quoscumque iudices saeculares, etiam principes, et senatum, rempublicam, seu quoscumque alios, cuiuscumque illi gradus,

dignitatis et conditionis forent, etiam ducali, regali, vel imperiali dignitate praefulgentes, interponere audent vel praesumerent; sed ad se, et Romanum Pontificem pro tempore existentem, sanctamque Sedem Apostolicam, ad quos solos causarum dictarum appellationum cognitio pertinet, illas interponere omnino deberent; annullans etiam, de plenitudine potestatis, ac irrita declarans quaecumque decreta, leges et ordinationes in contrarium quomodolibet facta, seu tunc imposterum facienda, nec non appellationes ad praedictos et alios quoscumque interpositas seu tunc interponendas cum omnibus inde sequutis et sequuturis; ac illa et illas nullius roboris et momenti ac minime attendenda esse, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere decernens, et alia disposuit et ordinavit, prout in litteris praedictis datis apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die XXIII decembris MDC, pontificatus sui anno nono, plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut accepimus, nonnulli nedum contra dictarum litterarum tenorem et prohibitionem, sed alia etiam attentare tractent, seu iam forsitan attentaverint, in Sedis Apostolicae praedictae et dictae ecclesiae Cenetensis illarumque iurium et auctoritatis praedictarum:

§ 3. Nos, quibus etiam pro nostri pastoralis officii debito incumbit omnium ecclesiarum et praesertim Sedis Apostolicae iurium et auctoritatis defensio, iisdem Clementis vestigiis inhaerentes,

Sed his non obstantibus, cum nonnulli aliqua contra iura attentaverint Sedis Apostolicae et ecclesiae Cenetensis.

Paulus sub gravissimis poenis ea, quae a praedicto Clemente statuta sunt, praecipit observari.

1 Has litteras in Bullario habes tom. x pag. 633 (R. T.).

2 Perperam ed. Main. habet illarum quod (R. T.)

omnibus et singulis personis in dictis litteris expressis, aut quomodolibet comprehensis, sub eisdem Dei omnipotentis ac beatorum apostolorum Petri et Pauli et nostrae indignationis necnon excommunicationis ipso facto incurrendis poenis, a quibus non nisi a nobis et Sede praedicta, praeterquam in mortis articulo constitutus, quisquam absolvi possit, tenore praesentium mandamus, ne eorum quisquam per se, vel alium, seu alios, directe vel indirecte, seu alias quomodolibet, contra praedictarum litterarum tenorem, aut alias quomodocumque et qualitercumque quidquam facere, vel alio quocumque modo in Sedis Apostolicae, et dictae Ecclesiae Cenetensis, illarumque iurium et auctoritatis praedictarum attentare aut innovare praesumant: immo, si quid in contrarium iam forsitan attentatum est, aut imposterum attentabitur vel innovabitur, illud etiam ex nunc prout ex tunc, postquam attentatum seu innovatum fuerit, cum omnibus inde sequentibus et sequentibus, de apostolica plenitudine potestatis similiter tenore praesentium irritamus et annullamus: ac nullius roboris et momenti esse ac fore,

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et declaramus, contrariis quibuscumque non obstantibus.

§ 5. Volumus autem, et apostolica auctoritate decernimus, ut praesentes litterae, seu illarum exempla, in Urbe ad valvas basilicae Principis Apostolorum, vel in civitate Ferrariae affixae ita omnes

arctent et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent¹.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXI maii MDCXI, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 21 maii 1611, pontif. an. VI.

CLXXIII.

Fabritius Verospius commissarius deputatur ad componendas lites exortas super confinibus et iuribus pascendi inter civitates Reatinam et Ducalem, necnon universitates et homines terrarum Montis Leonis et Leonissae¹.

Dilecto Filio Magistro Fabritio Verospio in utraque Signatura nostra Referendario

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Ut omnibus controversiis super confinibus et iuribus pascendi, inter dilectos filios communitatem et homines civitatis nostrae Reatinae ex unâ, ac universitatem et homines civitatis Ducalis ac terrae Cantalicis ex alterâ, locorum Pontis Curvi similiter ex unâ, ac universitatem et homines terrae Rocchae Guillelmae item ex alterâ, nec non inter universitatem et homines terrae Montis Leonis pariter ex unâ, et universitatem et homines terrae Leonissae Status Ecclesiastici et respective regni Neapolitani ex alterâ similiter partibus, vertentibus finis perpetuus amicabiliter, quod et maxime

¹ Aliae quoque similes, eiusdemque tenoris litterae expeditae eadem die sunt cum sequenti decreto, videlicet: *volumus autem et apostolicâ auctoritate decernimus, ut praesentes litterae seu illarum exempla ad valvas dictae ecclesiae Cenetensis affixae, ita omnes arctent et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.*

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

cupimus, imponatur; ac de tuâ fide, prudentiâ, integritate ac doctrinâ in aliis gravibus negociis nobis probatis plurimum in Domino confisi; motu proprio, ac ex certâ scientiâ et maturâ deliberatione nostris, te ad hoc negotium commissarium nostrum apostolicum deputamus, tibi que, ut ad loca differentiarum te personaliter conferas, committimus et mandamus, et quascumque differentias, lites ac controversias tam confinium quam iurium pascendi praedictorum et alias quascumque inter utrumque Statum ac ditionem temporalem subditosque praedictos concernentes audire; nec non cum deputatis a dilecto filio nobili viro Petro de Castro comite de Lemos eiusdem regni Neapolitani prorege convenire; et cum eisdem de his quaecumque necessaria et opportuna tibi visa fuerint tractare ac terminare; nec non tractatus, terminationes et conventiones ad communem dictorum populorum utilitatem cum eisdem deputatis in scripturam redigere, et contractus super eisdem celebrare; quascumque communitates et homines civitatum, terrarum et locorum nobis et Apostolicae Sedi subditorum, pro observantiâ omnium et singulorum quae terminaveris et stabiliveris obligando; et, pro executione omnium et singulorum praemissorum, universitatibus et quibuscumque personis subditis nostris praedictis, cuiusvis status, gradus, conditionis, et qualitatis, etiam quantumvis privilegiatis et exemptis, tam ecclesiasticis etiam regularibus cuiusvis ordinis quantumvis exempti, quam laicis et baronibus, comitibus et marchionibus et aliis quibuscumque, cuiuscumque dignitatis et praecminentiae, auctoritate nostrâ praecipere et mandare; nec non etiam unum vel plures commissarios cum simili vel limitatâ facultate deputare; et alias quascumque provisiones, quae tibi magis neces-

sariae videbuntur facere; nec non ad pecuniarias tuo arbitrio applicandas et corporales poenas, ob earum executionem, contra inobedientes, transgressores ordinationum tuarum, et similiter contra eos, quos ex subditis nostris aliquid innovasse aut contravenisse constiterit concordariis et transactionibus peractis, procedere; et non solum terminos finium locorum praedictorum et illorum situationes recognoscere et declarare, sed etiam in illis locis, in quibus terminorum vestigia non apparebunt, novos terminos apponere et constituere; et poenas etiam gravissimas contra amoventes vel occultantes dictos terminos etiam pro tuo arbitrio imponere; atque in omnibus et singulis praedictis summarie, simpliciter et de plano, solâ facti veritate inspectâ, ac omni et quacumque appellatione remotâ, etiam procedere; quoscumque quavis auctoritate et potestate fungentes², et sub censuris et poenis arbitrio tuo similiter moderandis et applicandis inhibere; etiam per edictum publicum, constituto tibi, quantum sufficere videbitur, de non tuto accessu, citare; attentata, innovata quaecumque revocare, et in pristinum restituere; et singulis diebus et horis, etiam feriatis in honorem hominum, procedere; et demum caetera omnia et singula, quae in praemissis et circa ea necessaria quomodolibet fuerint seu opportuna (etiamsi talia sint, quod speciali nota digna essent et specialem requirent mentionem) facere, dicere, gerere et exequi libere et licite possis et valeas, plenam, liberam et absolutam facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

§ 2. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ et in concilio generali editâ

¹ Praep. ob censui saltem addendam (A. T.).
² Haec edit. Main. habet *citare*, sed praeter rem et erronee, nam postea sequitur *citare* (A. T.).

Cum facultatibus necessariis.

Deputatio de qua in rubrica.

Clausulae.

Praesentes publicandae.

Obstantibus

de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quarumcumque civitatum, terrarum et locorum, ac ecclesiarum, monasteriorum et regularium locorum quorumcumque, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, exemptionibus, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemisorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XXIV maii MDCXI, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 24 maii 1611, pontif. an. VI.

CLXXIV.

Extensio facultatum nuncii apud regem Hungariae ad regnum Bohemiae, ad beneplacitum Pontificis¹.

Venerabili fratri Placido episcopo Melfensi ad charissimum in Christo filium nostrum Mathiam Hungariae et Bohemiae regem illustrem nostro et apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Aliàs te ad charissimum in Christo filium nostrum Mathiam, tunc Hungariae

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

regem, designatum nostrum et Apostolicae Sedis nuncium cum potestate legati de latere destinavimus, et ut quae² regni Hungariae, illiusque provinciarum et locorum, ac personarum eorumdem saluti et statui operâ tuâ consuleretur, certas tunc expressas facultates concessimus, prout in aliis nostris in simili formâ Brevis, sub die XXI augusti MDCVIII, expeditis litteris plenius continetur².

§ 2. Cum autem, sicut accepimus, idem Mathias Bohemiae rex creatus fuerit, nos, ut personis similiter praedicti regni Bohemiae, ac personarum et locorum illi adiacentium opportune consulere, teque erga illos utilem et benignum exhibere possis, tibi, quem apud eundem Mathiam etiam Bohemiae regem nostri et Sedis Apostolicae nuncii, ut par est, munere fungi debere intendimus, easdem facultates, tibi, ut praefetur, concessas, quas praesentibus pro expressis haberi volumus, in praedicto Bohemiae regno ac provinciis et locis illi adiacentibus concedimus, teque illis omnibus et singulis, etiam in Bohemiae regno praedicto, ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum uti illasque exercere libere et licite posse decernimus et declaramus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XXIV maii MDCXI, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 24 maii 1611, pontif. an. VI.

¹ Hanc vocem *quae* redundare, ex sequentibus colliges (R. T.).

² Quae in *Bullario* non habentur (R. T.).

Facultates etiam datae pro Hungaria ad Bohemiae regnum extenduntur.

Contraria tolluntur.

INDEX

NOMINUM ET RERUM PRÆCIPUARUM

NUMERUS PAGINAM INDICAT; a PRIMAM COLUMNAM; b SECUNDAM DESIGNAT.

A

- Abbreviatores maioris praesidentiae, 202 b. Quae sint eorum privilegia, 203 seq. *Agnus dei* conficere monachis Congregationis Beatae Mariae Fuliensis tantum licet, 473 seq.
- Albertus (S.) patriarcha Hierosolymitanus regulam Carmelitis tradit, 28 b.
- Albertus archidux Austriae, 577 a et 581 a. Dolanam studiorum Universitatem promovet, *ibid.*
- Albertus Baranoschius electus abbas monasterii Tynecensis, 224 a.
- Albertus cardinalis ab Austria S. A. in Portugalliae regno legatus, 379 b. Pecunias nonnullas hospitali Itolorum Ulysippone erecto addicit, *ibid.*
- Alcantara (de) Militia, 531 a et 533 a.
- Aldobrandinus cardinalis: *vide* Petrus.
- Alexander cardinalis Mediceus: *vide* Leo Papa XI.
- Alexander, tituli S. Laurentii in Damaso diaconus Cardinalis Montaltus, S. A. G. Vicecancellarius, protectori hospitalis mendicantium de Urbe, 573 b.
- Alexander episcopus Lucanus, Lucenses admoneat de violata per eosdem ecclesiastica iurisdictione, 371 a seq.
- Algarbiorum regnum: *vide* Portugalliae regnum.
- Alphonsus de Monroy magister generalis Ordinis B. Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum, 129 a.
- Alphonsus de Wignacourt magnus magister hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, 407 a, 475 b.
- Alsatie landgraviatus, 375 b. Seminarium ecclesiasticum in eo erigendum, 376 a.
- Ambrosiana biblioteca erecta, 279 seq. 511 seq. Leges pro ea latae. 515 a seq.